

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

İpoteka Fondu

1 milyard

68 milyonunu necə

xərcləyəcək?

yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 11 oktyabr 2024-cü il Cümə № 185 (8558) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

İsrailə və Azərbaycana qarşı hücum planı

Siyasi şərhçilər Ermənistanın Fələstinlə anlaşmasının arxasındakı məram və məqsəddən danışdı

yazısı səh.7-də

"Azərbaycanın imicini ləkələmək cəhdləri əbəddir" - Prezident

yazısı səh.5-də

Zəngəzur dəhlizi uğrunda global savaş

yazısı səh.12-də

Qərbdən "Gürcü Arzusu"na görünməmiş basqılar

yazısı səh.11-də

Ukrayna bu şərtlərlə atəşkəsə hazırdır

yazısı səh.10-də

Azərbaycana qarşı əsassız sanksiya oyunu - niyə indi?

yazısı səh.8-də

Bakıya "Qəhrəman şəhər" adının verilməsini onlar əngəlləyib

yazısı səh.10-də

Vardanyan üçün "piar ordusu" hərəkətə keçdi

yazısı səh.6-də

Türkiyədən tarixi qərar: Orta Asiya yox, Türküstan!

yazısı səh.4-də

"Deyirlər ki, silahlanaçağıq, Qarabağa qayıdacağıq"

yazısı səh.6-də

Qazi icra başçısının müavinini niyə çəliklə vurub?

yazısı səh.14-də

İRƏVANIN "YARIMÇIQ SÜLH" İSRARI - ÜÇ PAYTAXTIN SİFARİŞİ

Vaşinqton, Paris və Brüsselə dinc şəraitdə olan Cənubi Qafqaz lazım deyil; **deputat:** "Bu şərtlərdə razılaşma olmayacaq və Ermənistan növbəti eskalasiyaya gedərsə..."

yazısı səh.9-də

ABS Bakıya mötəbər heyət göndərə bilər

Vaşinqton Azərbaycanın həm Avropanın qaz təminatında rolunu dəyərləndirir, həm də yerləşdiyi coğrafiyanın siyasi mürəkkəbliyini qəbul edir

yazısı səh.5-də

Menzer Nuraliyeva

Nazirlik "rüşvət ver, gəl oxu" qalmaqalını araşdırır

yazısı səh.13-də

Yanuş Adamçak

NATO generalının Bakıdan revanşistlərə "ağıllı olun" mesajı

yazısı səh.4-də

ABS kəşfiyyatı: "İran Harrisin prezident olmasını istəyir"

yazısı səh.12-də

Azərbaycan Ermənistanı Haaqa məhkəməsinə verdi

Azərbaycan Haaqa Daimi Arbitraj Məhkəməsinə Ermənistanla bağlı 2 dövlətlərarası arbitraj iddiası təqdim edib. Məlumatla görə, bu barədə beynəlxalq arbitraj məsələləri üzrə erməni ekspert Sarqis Qriqoryan məlumat verib. O qeyd edib ki, artıq məhkəmələr təyin edilib və sədrləri məlumdur. Təsdiqlənmiş qrafikə əsasən, 2027-ci ilin əvvəlində işlər yekunlaşmalıdır. Sarqis Qriqoryanın sözlərinə görə, iddiaların məxfiliyi hələ də açıqlanmayıb. Ermənistan bu barədə heç bir açıqlama verməyib.

Nəşr qeyd edir ki, Azərbaycan Qarabağda ətraf mühitin və biomüxtəlifliyin məhvəsinə görə Ermənistanın məsuliyyət daşdığını bildirib. Ekspert iddiaların bu barədə olduğunu düşünür.

Qriqoryan bildirir ki, 2023-cü ilin yanvarında təqdim edilən ilk iddia Vəhşi təbiətin və təbii mühitin mühafizəsi haqqında Bern Konvensiyası çərçivəsindədir. Qriqoryanın sözlərinə görə, Azərbaycan BMT-nin 2022-ci il hesabatını da sübut kimi göstərərək, Ermənistan məşələri qırıb.

Əhməd cəzadan azad edildi

Bakıda beş ailə üzvünü qətlə yetirməkdə ittiham olunan Əhməd Əhmədovun cinayət işi üzrə növbəti məhkəmə prosesi keçirilib.

APA xəbər verir ki, dünən Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə hakim Səbinə Məmmədovanın sədrliyi ilə keçirilən prosesdə qərar elan olunub.

Məhkəmənin hökmünə əsasən, Əhməd Əhmədov cəzadan azad edilib. Onun barəsində ixtisaslaşmış psixiatriya xəstəxanasında məcburi müalicə tətbiq edilməsi barədə qərar çıxarılıb.

Xatırladaq ki, bu il fevralın 13-də 1999-cu il təvəllüdlü Əhməd Əhmədovun aralarında yaranmış mübahisə zamanı atası - 1972-ci il təvəllüdlü Mehman Əhməd oğlu Əhmədovu, anası - 1977-ci il təvəllüdlü Pəkinə Bədəlova qızı Əhmədovanı və qardaşı 2015-ci il təvəllüdlü Məhəmməd Mehman oğlu Əhmədovu, bundan əvvəl başqa bir ünvanda isə bacısı - 1997-ci il təvəllüdlü Elmira Əhmədovanı və onun azyaşlı qızını qətlə yetirib.

Vilayət Eyvazov onu Xankəndinə rəis təyin etdi

Daxili işlər naziri, general-polkovnik Vilayət Eyvazovun əmri ilə Xankəndi rayon Regional Mühafizə Şöbəsinə yeni rəis təyin edilib. Əmrə əsasən polis polkovnik leytenantı Qurbanov İlham Salman oğlu sözügedən vəzifəyə təyinat alıb. İ.Qurbanov buna qədər Goygöl rayon Mühafizə Şöbəsinin rəisi işləyib.

“Qarabağ” dünya reytingində gerilədi

“Qarabağ” dünya klublarının reyting siyahısında 8 pillə geriləyib.

Bu barədə Beynəlxalq Futbol Tarixi və Statistikalı Federasiyası (IFFHS) rəsmi saytında məlumat yayıb. Azərbaycan çempionu 174,75 xalla 60-cı sırada qərarlaşıb. Ölkənin digər təmsilçilərindən “Zirə” (95,75 xal) 10 mövqə irəliləyərək 201-ci olub. 17 pillə artıran “Sabah” isə 411-cidir. 503 klubun olduğu siyahıda “Neftçi” yer almayıb.

Qeyd edək ki, İspaniyanın “Real” komandası (420 xal) liderdir. İngiltərənin “Mançester Siti” klubu (364 xal) ikinci, Almaniya təmsilçisi “Bayer 04” (362 xal) üçüncüdür.

Azərbaycanda COVID-19-un yeni variantı yayılıb

Dünyada COVID-19-un yeni variantı çox sürətlə yayılır. Ancaq müşahidələr onu göstərir ki, yeni variant çox da ağır xəstəliklə nəticələnmir.

Bu barədə “Trend”-in suallarını cavablandırarkən Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssis-eksperti, infeksiyozist Vəlif Əliyev deyib.

O qeyd edib ki, bu xəstəlik ürəkbulanma, burun axması, boğaz ağrısı, öskürək, hərarət, halsızlıq kimi simptomlarla özünü büruzə verir.

“Ölkəmizdə hazırda payız mövsümü ilə əlaqədar COVID-19-ə yanaşı, digər respirator infeksiyalara yoluxma riski də artır. Bunlar fərqli viruslardır, amma əlamətləri bir-birinə bənzəyir. Xəstəliyin COVID olub-olmamasına isə testlər vasitəsilə qərar verilir bilər.

Koronavirusun yeni variantının başqa ölkələrdə yayıldığını nəzərə alsaq, bizim ölkəmizdə də olma ehtimalı yüksəkdir. Nəticə etibarilə COVID də respirator infeksiya olduğu üçün sürətlə yayılır. Hazırda müşahidə olunan xəstəliklərin səbəbini isə test etmədən demək çətinidir.

Ümumiyyətlə, bu xəstəliklərdən qorunma yolları eynidir. Ara məsafə gözlənilməli, gigiyenik qaydalara riayət edilməlidir. Çox adam olan yerlərdə ehtiyatlı olmaq lazımdır. Bu, ümumi, hər bir şəxsin edəcəyi şərtlərdir. Xüsusi risk qrupu olan insanlar isə peyvənd vurdurulmalıdır”, - deyərək bildirib.

Nazirliyin mətbuat katibi işdən çıxdı

Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin mətbuat katibi Yaşar İsakov vəzifəsindən azad edilib.

O, öz ərizəsi ilə vəzifəsindən ayrılıb.

Qeyd edək ki, Yaşar İsakov 2019-cu ildən Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin İnformasiya Texnologiyaları şöbəsinin müdiri vəzifəsində çalışırdı.

Yaşar İsakov əvvəllər müxtəlif qəzet və saytlarda işləyib, o cümlədən “Press24.az” saytının, “Birja plus”, “Yejenedelnik” qəzetlərinin, “Bona Mente” jurnalının, “Aznews.az” saytının baş redaktoru olub.

O, Ədliyyə Nazirliyi Penitensiar Xidmətinin və Bakı Beynəlxalq Avtovağzalının mətbuat xidmətlərinin rəhbəri, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) İctimai əlaqələr şöbəsinin rəis müavini vəzifələrində çalışıb.

Temperatur 10 dərəcə enəcək

Hava şəraiti ilə bağlı növbəti xəbərdarlıq edilib.

Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən verilən məlumata görə, Azərbaycanın rayonlarında oktyabrın 11-i gündüzdən 15-dək hava şəraitinin qeyri-sabit keçəcəyi, fasilələrlə yağış yağacağı, şimşək çaxacağı gözlənilir.

Ayrı-ayrı yerlərdə (Qazax-Gəncə, Naxçıvan MR, Qarabağ və Şərqi-Zəngəzur, Balakən-Şəki, Quba-Qusar, Dağlıq Şirvan, Mərkəzi Aran, Lənkəran-Astara) leysan xarakterli intensiv və güclü olacağı, dolu düşəcəyi, yüksək dağlıq ərazilərdə qar yağacağı ehtimalı var.

Havanın temperaturu ötən günlərlə müqayisədə tədricən 5-10 dərəcə aşağı enəcək.

Çaylarda sululuğun artacağı, Böyük və Kiçik Qafqazın, Lənkəran-Astara bölgəsinin bəzi çaylarından qismüddətli daşqın və sel keçəcəyi ehtimalı var.

Polis rəisinin müavini qəzada həlak oldu

Oktyabrın 9-da saat 21:30 radələrində Bakı-Qazax yolunun Yevlax rayonu ərazisində yol-nəqliyyat hadisəsi nəticəsində həlak olan polis zabiti ilə bağlı yeni təfərrüatlar açıqlanıb. Bəlli olub ki, yük maşını ilə toqquşan “Toyota” markalı avtomobilin sürücüsü Cavid İsmayilzadə Nərimanov Rayon Polis İdarəsinin əməliyyat işləri üzrə rəis müavini olub.

Cavid İsmayilzadənin atası polkovnik Namiq İsmayilov isə əvvəllər Binəqədi və daha sonra Abşeron Rayon Polis İdarəsinin rəisi olub.

Taksilər avtobus zolağına daxil ola biləcək?

Bakıda taksi fəaliyyəti ilə bağlı digər problemləri həll edəndən sonra taksilərin avtobus zolaqlarına daxil olmasına icazə verilməsi məsələsi ciddi müzakirə edilə bilər. Bunu “APA-Economics”-ə açıqlamasında Azərbaycan Yürüsti Nəqliyyat Agentliyinin (AYNA) sədri Anar Rzayev deyib.

“Zolaqdan taksi istifadə etsə, bu, taksinin sayının artırılmasına gətirib çıxara bilər. Biz bunu bu mərhələdə istəmirik. Digər tərəfdən, zolaqdan taksinin istifadə etməsi onun ictimai nəqliyyat kimi fəaliyyət göstərməsinə imkan yaradır. Bu o deməkdir ki, eger kimsə taksi ilə zolaqla gedəcəksə, yolda ən azı üç avtomobil azalacaq. Əgər beş ay bundan qabaq ümumiyyətlə bu məsələ haqda söhbət gedə bilmirdisə, indi bu sual artıq qalxmağa başlayır. Biz bu məsələyə baxmağa başlayırıq. Taksilərin avtobus zolaqlarında istifadəsinə icazə verilməsi mərkəzə daxil olan maşınların sayını azalda bilər. Amma bunun üçün taksinin göstərdiyi xidmətə inamımız tam olmalıdır. Hələ ki bu inam tam deyil. Bunun tam olması üçün bir az vaxt lazımdır”, - deyərək A.Rzayev bildirib.

İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun Nizamnaməsində dəyişiklik edilib. Prezident İlham Əliyev bununla bağlı fərman imzalayıb. Fərmana əsasən, fondun nizamnamə kapitalı artırılıb. Fondun nizamnamə kapitalı 980 milyon 700 min manatdan 1 milyard 68 milyon 400 min manata qaldırılıb.

Xatırladaq ki, fond 2017-ci ilin sonunda "Azərbaycan İpoteka Fondu" və "Kredit Zəmanət Fondu" ASC-lərin birləşməsi nəticəsində yaradılıb və onların hüquqi varisidir. Fond milli maliyyə təsisatlarına uzunmüddətli subsidiyaladılmış ipoteka kreditlərinin verilməsi və ucuz maliyyə resurslarına çıxışın təmin edilməsi ilə bağlı likvidlik dəstəyini verən dövlət agentini kimi fəaliyyət göstərir.

Fondan verilən məlumata görə, 2024-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında fondun vəsaiti hesabına 365,6 milyon manat ipoteka krediti verilib ki, onun da 66,5 milyon manatını güzəştli ipoteka kreditləri təşkil edir.

İlin əvvəlindən adi ipoteka kreditləri hesabına 3017, güzəştli ipoteka kreditləri hesabına isə 844 ailə özünün mənzil şəraitini yaxşılaşdırıb.

2024-cü ilin ötən dövründə verilmiş ipoteka kreditləri

sial evlər elə bu formada oldu. Adi insanların bunu almaq imkanı yoxdur. Faizlər, şərtlər, tələblər çox yüksəkdir. Nəticədə də elə ölkədə evləri bir qrup imkanlı şəxslər alır. Onlar onlarla, yüzlərlə evlər alır və bunu biznes məqsədi üçün istifadə edirlər. Məsələn, kirayə verirlər. Nəinki gənc ailələr, görürsən ki, 20-40 illik ailələr belə kirayələrdə yaşayır və heç vaxt ev ala bilmir. Bugünkü realıqda praktiki olaraq bu mümkün deyil, çünki dünyada ən baha evlər Azərbaycandır. Baha deyilərkən pul nisbətində götürülmür. Ola bilər qiymət nisbətində bizdən də baha ölkələr var. Amma orada pensiya məbləğinə nəzərən hər şey belə götürülməlidir. Yeni vətəndaş neçə aylıq maaşına ev ala bilər. Məsələn, bizdə bu 100 aydırsa, başqa ölkədə təxminən 20 aydır. İpoteka kreditləri bir çox ölkələrdə 1-2 faizlə verilir. Bəzi ölkələrdə hətta 0,5 faizlədir.

İpoteka Fondu 1 milyard 68 milyonunu necə xərcləyəcək?

Ekspertlər hesab edir ki, kreditlərin çoxalması mənzil bazarında ucuzlaşmaya, daha çox vətəndaşın güzəştli ipoteka krediti götürməsinə səbəb ola bilər

ipoteka vermək imkanlarını genişləndirir: "İndi kommersiya banklarının çoxu kredit verir. Məsələn, müxtəlif layihələr üzrə Beynəlxalq Bank müxtəlif iri layihələr üzrə MTK-larla əməkdaşlıq çərçivəsində kredit verir. Amma dövlətin verdiyi kreditlə müqayisədə bu bankların verdiyi kreditlərin faizləri bir qədər yüksəkdir. Dövlət kommersiya təyinatlı ipoteka kreditini

namə kapitalının artırılması şəklində verilir ki, İpoteka Fondunun ipoteka vermək imkanları genişlənsin. Bu mənada müsbətdir. Amma bunun bir mənfi tərəfi də odur ki, bu cür kreditlərin çoxalması mənzil bazarında bahalaşmaya təsir göstərən amildir. Çünki insanlar böyük məbləğləri tam olaraq birdən-birə əllərində formalaşdırmaqda çətinlik çəkirlər.

Vətən müharibəsinin 15-ci günü - 11 oktyabrda nələr oldu?

- Ermənistan Silahlı Qüvvələri Gəncə şəhərini ağır artilleriya atəşinə tutub. Gecə saat 2 radələrində cəbhə zonasından kənarda yerləşən şəhərin mərkəzi hissəsində yerləşən çoxmənzilli yaşayış binalarının raket atəşinə tutulması nəticəsində 3-ü qadın olmaqla 7 nəfər həlak olub, 16-sı qadın, 6-sı azyaşlı olmaqla 34 nəfər yaralanıb. Həmçinin 10-dan çox çoxmənzilli binaya və 100-dən çox müxtəlif təyinatlı obyektdə ziyan dəyib.

- FHN-in Gəncədə düşmənin raket atəşi nəticəsində dağılan binada axtarış-xilasatmə işlərinin yekunları ilə bağlı yaydığı məlumatda dağıntılar altından xəsarət almış 17 nəfərin və 9 cəsədin çıxarıldığı bildirilib.

- Düşmənin gecə saat 4 radələrində Cənubi Qafqazın ən böyük istilik elektrik stansiyası olan "Azərbaycan" İstilik Elektrik Stansiyasını hədəfə almaqla cəbhə zonasından 100 kilometrədən çox uzaqda yerləşən iri sənaye şəhəri Mingəçevirə atdığı raketlər Ordumuzun Hava Hücumundan Müdafiə qüvvələri tərəfindən zərərsizləşdirilib.

- Azərbaycan Ordusunun keçirdiyi fəaliyyətlər nəticəsində cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində düşmənin xeyli sayda canlı qüvvəsi, eləcə də 5 ədəd T-72 tankı, 6 ədəd D-20 və D-30 haubitsası, sursatla dolu 5 yük maşını, 11 ədəd digər avtomobil texnikası, 3 ədəd BM-21 "Qrad" yaylım atəşli reaktiv sistemi, 5 ədəd 2S1 "Qvozdika" özüyəriyən haubitsası, 8 ədəd hava hücumundan müdafiə sistemi və radiolokasiya stansiyası sıradan çıxarılıb.

- Müdafiə Nazirliyi Cəbrayıl rayonunun işğaldan azad olunan Daşkəsən, Füzuli rayonunun işğaldan azad olunan Horadiz və Tərtər rayonunun Suqovuşan kəndlərinin videogörüntülərini paylaşılıb.

- Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin yaşayış məntəqələrini ağır artilleriya qurğularından və raket sistemlərindən atəşə tutması nəticəsində 11 oktyabr saat 13:00-a olan məlumata görə, 41 mülki şəxs həlak olub, 205 nəfər isə xəsarət alıb, 1165 ev, 57 çoxmənzilli yaşayış binası və 146 mülki obyekt yararsız vəziyyətə düşüb. Bu barədə Baş Prokurorluq məlumat yayıb.

nin orta məbləği 94 683 manat təşkil edib.

Ümumilikdə indiyədək fondun vəsaiti hesabına 3,2 milyard manat dəyərində ipoteka krediti verilib ki, bu da 51 710 ailənin mənzil şəraitini yaxşılaşdırmasına imkan verir.

Bəs nizamnamə kapitalının artırılması ipoteka götürmək istəyənlər üçün nə vəd edir?

Sosioloq Elçin Bayramlı deyir ki, son illər vətəndaşların ipoteka ilə ev alması müşkülə çevrilib: "Nəinki az imkanlı ailələr, heç orta təbəqənin belə ipoteka götürmək imkanları aşağıdır. Azərbaycanda orta əmək haqqı məlumdur, rəsmi göstəricilərə görə 800-900 manat civarındadır. Bu da ailənin güclə dolanmasını təmin edə bilər. Bu ipoteka xalq üçün deyil. Bu, sadəcə, əhalinin 5-10% imkanlı təbəqəsinin ev almasını şərtləndirən sistemdir. Müxtəlif ölkələrdə sosial evlər layihəsi var. Bizdə də so-

Bizdə isə bundan dəfələrlə yüksəkdir. Banklar da sərbəst ipotekada öz bildiklərini edirlər. Nəticədə evsizlik problemi çoxalır".

İqtisadçı millət vəkili Vüqar Bayramov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a deyib ki, nizamnamə kapitalının artırılması ipoteka götürmək istəyənlər üçün fürsət yaradır: "Dövlət büdcəsindən ayrılan bu vəsaitlər sosial ipoteka kreditlərinin maliyyələşdirilməsi üçün istifadə olunur.

Bütövlükdə, fondun nizamnamə kapitalı artdıqca daha çox ipoteka kreditlərinin təklifi mümkün olur. Bu eyni zamanda güzəştli şərtlərlə kreditlərin portfelini də genişləndirir. Deməli, bu həmçinin daha çox vətəndaşlarımız üçün güzəştli ipoteka krediti götürmək imkanı deməkdir".

İqtisadçı Xəlid Kərimli də mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a deyib ki, İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun resurslarının imkanlarının genişləndirilməsi qurumun

maksimum 7-8 faizə verir. Amma kommersiya banklarında bu 10-11 faizdir. Həmdə dövlət kreditləri daha uzunmüddətli verir. Yeni İpoteka Fondunun daha çox resursunun olması daha çox kredit vermək imkanını artırır. Sosial ipotekada isə bu, 4 faizdir. Bu il ipoteka kreditinin verilməsini banklar birbaşa tənzimləyirlər. Orada elektron şəffaflıq yaradıblar. İpoteka Fondunun öz saytından girib vəsait varsa, vətəndaş özü bron edə bilər. İki ay əvvəl yoxlamaq istədim ki, ipoteka resursu var, ya yox, gördüm ki, vəsait yoxdur. Bu da onu göstərir ki, hətta İpoteka Fondunun kommersiya təyinatlı kreditlərinə də bazarda tələb var. İnsanlar maraqlıdırlar ki, kreditlə mənzil alsınlar. Fərmanla tanışam, orada deyilir ki, 2024-cü il İpoteka Fonduna verilən vəsait nizamnamə kapitalının artırılmasına yönəlib. Dövlət bunu İpoteka Fonduna Maliyyə Nazirliyi tərəfindən borc şəklində vermir. Pul nizam-

İpoteka krediti burada əlavə tələb yaradır. Bu da qiymətləri artıran faktorlardan biridir. Həcm artması yaxşıdır, insanların kreditə çıxışı artır ki, kredit götürmək istəyənlər kredit götürsün. Amma əvvəldə dediyim kimi, kreditin genişlənməsi qiymətlərin yüksəlməsinə təsirini göstərir. Çünki tələb yaradır".

Qeyd edək ki, İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu Qafqaz regionunun ilk ipoteka bazarı operatorudur. Fond 2005-ci ildə Prezident İlham Əliyevin fərmanı ilə yaradılıb və 2006-cı ilin mart ayından ölkədə uzunmüddətli ipoteka kreditlərinin verilməsinə başlanılıb. 2024-cü ilin ilk rübündə verilmiş ipoteka kreditlərinin məbləği üzrə orta göstərici təxminən 8 9000 manat, alınan yaşayış sahəsinin qiyməti üzrə 131 000 manat təşkil edib. Regionlarda bu məbləğ orta göstəricidən bir qədər də aşağıdır. Təkcə son üç ildə 1,2 milyard manatdan çox ipoteka krediti verilib ki, bu da 16 400-ə yaxın ailənin mənzil şə-

raitini yaxşılaşdırmağa imkan verib. Hazırda fondun vəsaiti hesabına müvəkkil banklar həm adi, həm də güzəştli ipoteka kreditlərinin verilməsini həyata keçirir. Adi ipoteka kreditləri üzrə maksimal məbləğ 150 000 manat, maksimal müddət 300 ay, illik faiz dərəcəsi 8%, güzəştli ipoteka kreditləri üzrə maksimal məbləğ

isə 100 000 manat, maksimal müddət 360 ay, illik faiz dərəcəsi isə 4% təşkil edir.

Adi ipoteka kreditləri fondun daxili maliyyə bazarlarından cəlb etdiyi, güzəştli ipoteka kreditləri isə dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitlər hesabına verilir.

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

ABŞ Bakıya mötəbər heyət göndərə bilər

Vaşinqton Azərbaycanın İranla qonşu olması faktını nəzərə alır, həm Avropanın qaz təminatında rolunu dəyərləndirir, həm də yerləşdiyi coğrafiyanın siyasi mürəkkəbliyini qəbul edir

Bir qrup ABŞ qanunvericisinin Azərbaycanda ki insan haqlarının vəziyyətini tənqid edən və dövlət katibi Entoni Blinkenə "bütün siyasi məhbusların, etnik ermənilər də daxil olmaqla, girovların və hərbi əsirlərin, dərhal və qeyd-şərtsiz azad edilməsi üçün təzyiq göstərməyə" çağıran məktubundan sonra Bakı ilə Vaşinqton arasında gərginlik daha da artıb.

Prezident İlham Əliyev Cəbrayıl da bu barədə danışandan sonra oktyabrın 8-də Moskvada "Rossiya-1" televiziya kanalına müsahibəsində də bu mövzuya toxundu, Amerikanın Azərbaycana qarşı sanksiyaları siyasətinə

"Yeni Müsavat" yada salır ki, Milli Məclisin 43 deputatı da xarici işlər naziri Ceyhun Bayramova müraciət edərək, Amerika Birləşmiş Ştatları ilə münasibətlərə yenidən baxılması və müdafiə sahəsində əməkdaşlığa dair

də Bakıdakı tədbirdə iştirak etməkdir. Dövlət Departamentinin mövqeyi isə onu göstərir ki, Bakının ABŞ-la bağlı haqlı etirazlarına deməyə sözləri yoxdur. Azərbaycan Vaşinqtona müxtəlif kanallarla çatdırmağa çalışıb ki, ABŞ-dan olan davranışlar adekvat reaksiya ilə qarşılanacaq, təzyiq dili ilə Azərbaycanla danışıq nəticəyə nail olmaq mümkün deyil. İndiki geosiyasi vəziyyəti nəzərə alsaq, bəllidir ki, Azərbaycan, onun geopolitik yeri ABŞ

baycanla münasibətləri pisləşdirmək istəyi yoxdur, sadəcə, mövsümi təzyiqlərdir. Birləşmiş Ştatlar xüsusən də xunta rejiminin həbsdə olan liderləri ilə bağlı Azərbaycanın üzərinə gələ bilməz. Bu, absurd bir tələbdir. ABŞ Quntamo həbsxanasında olan terrorçularla bağlı məsələ qaldırırsa, buna necə qiymət verər? Biz də Qarabağda 30 il mövcud olmuş və mərkəzə qarşı çıxmış silahlı, terrorçu rejimi məhv etmişik, liderlərini tutmuşuq. Fikrimcə, ABŞ

münasibət bildirib. Dövlət başçısı deyib ki, bu cür siyasətin heç bir perspektivi yoxdur, Azərbaycan istənilən sanksiyalara qarşıdır: "Bizə sanksiyalar 1992-ci ildə, Azərbaycan ərazilərinin Ermənistanın işğalı altında olduğu bir vaxtda ölkəmizin "Ermənistanı blokada saxlaması" barədə qondarma ittihamla tətbiq edilmişdi. Bu sanksiyalar 2001-ci ildə, ABŞ-ın öz yüklerini hava, quru və dəniz yolu ilə Azərbaycan ərazisindən Əfqanıstana tranzit daşımaları olduğu vaxt aradan qaldırılmışdı. Partiya mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, Birləşmiş Ştatların Prezidenti ABŞ Əfqanıstanından qaçana qədər hər il bu sanksiyaları öz qərarı ilə ləğv edirdi. Bundan sonra bizə qarşı həmin sanksiyalar yenidən tətbiq olundu. Mən onları nankorluqda ittiham edəndə, hesab edirəm ki, bu, həmin kontekstdə istifadə olunacaq ən sərt söz deyil".

sazişlərə xitam verilməsini istəyiblər. Bir neçə günlük susqunluqdan sonra Dövlət Departamentinin sözcüsü "Turan"-ın Vaşinqton müxbirinin bu barədə sualını cavablandıraraq, "Birləşmiş Ştatlar Azərbaycanla ikitərəfli münasibətləri yüksək qiymətləndirir. COP29-un uğurlu olmasına və ortaq iqlim və enerji məqsədlərinə nail olunmasına kömək etmək üçün Azərbaycanla əməkdaşlığımız bir nümunədir", - sözcüsü deyib. "Birləşmiş Ştatlar həmçinin Cənubi Qafqaz xalqları üçün sülh və firavan gələcək həyat üçün Ermənistan və Azərbaycan arasında ləyaqətli və davamlı sülhün əldə edilməsi səylərini dəstəkləməyə sadıqdır", - sözcü yekunlaşdırıb.

Bu gərginlik fonunda ABŞ prezidenti Cozef Baydenin beynəlxalq iqlim siyasəti üzrə baş müşaviri Con Podesta Bakıya səfərə gəlib. Məqsəd iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə

üçün böyük rol oynayır. Diplomatik kanallara yaxın mənbə istisna etməyib ki, yaxın günlərdə ABŞ-dan Bakıya daha mötəbər heyət gələ bilər. Bəzi ekspertlərə görə, Vaşinqtonun Cənubi Qafqaz siyasəti ABŞ-da keçiriləcək prezident seçkisindən sonra daha aydın olacaq.

Bu mövzuda son hadisələri "Yeni Müsavat"a şərh edən professor Qabil Hüseynlinin bildirdiyinə görə, zaman-zaman münasibətlərdə gərginlik də, soyuqluq da olub. Onun proqnozu ondan ibarətdir ki, noyabrda sonra əlaqələr yenidən normallaşacaq: "Bunun bir səbəbi yeni administrasiya olacaqsansa, digər səbəbi noyabrın 25-də COP29 konfransının baş çatmasıdır. Qəterdə də bu konfrans keçiriləndə bu ölkəyə qarşı ittihamlar səslənirdi, kampaniya aparılırdı. O baxımdan ABŞ-ın Cənubi Qafqazda strateji tərəfdaşı olan Azər-

baycanı itirmək istəməz və bu, Rusiya ilə yaxınlaşmanı daha da sürətləndirir".

Q.Hüseynli güman edir ki, Vaşinqton Bakının həm İranla qonşu olması faktını nəzərə alır, həm Avropanın qaz təminatında rolunu dəyərləndirir, həm də yerləşdiyi coğrafiyanın siyasi mürəkkəbliyini qəbul edir: "O nöqtəyi-nəzərdən noyabrdan sonra əlaqələrin indikindən yaxşı olacağını gözləyirəm. ABŞ COP29 konfransını da diqqətdən qaçıra bilməz və səslənən tənqidləri mövsümi siyasi bazarlığa çevirməməlidir. Bu, qarayaxmaya və çirkin böhtana oxşayır. Hər halda, Vaşinqton Bakı ilə münasibətlərə yenidən baxmalıdır. İstər Harris, istərse Tramp qalib olsun, Azərbaycanla işləməyə məcburdur".

Siyasi icmalçı Aqşin Kərimovun müşahidələrinə görə, Konqresin Ermənistan üzrə qrupu Azərbaycan-ABŞ arasında əlaqələri

"Azərbaycanın imicini ləkələmək cəhdləri əbəsdir" - Prezident

Prezident İlham Əliyev COP öncəsi Bakıda keçirilən tədbirin iştirakçılara müraciət ünvanlayıb. "COP29-un sədri olaraq nə Azərbaycan, nə də digər dövlət başçılarının adından qərar qəbul edə bilməz. Bizim rolumuz danışıqlara dəstək vermək üçün platforma təmin etməkdən ibarətdir və inanırıq ki, bu rolumuzu qərəzsiz şəkildə yerinə yetirməkdəyik", - deyərək Prezident bildirib.

"COP29-a hazırlığın son mərhələsinə daxil olduğumuz bir vaxtda, mən sizi bəşəriyyət naminə konstruktiv şəkildə və xoş məramla əməkdaşlıq etməyə çağırıram. Dövlətlərin ümumi, lakin fərqli məsuliyyətləri olsa da, onlar fikir ayrılıqlarını bir kənara qoymalı, bir-birini günahlandırmağı dayandırmalı və ortaq məxrəcə gəlməlidirlər. Qlobal istiləşmədə kimin günahkar olduğunu və ya kimin ətraf mühitə daha çox zərər vurduğunu müəyyənləşdirmək üçün vaxt itirməyə haqqımız yoxdur. Dəfələrlə vurğulandığı kimi, Bakı COP tədbiri çoxtərəfli üçün həlledici sınaq olacaq. Beynəlxalq ictimaiyyətin uğursuzluğa düşməsinə imkan yoxdur və Yeni Kollektiv Kəmiyyət Məqsədi (NCQG) ilə bağlı razılaşma əldə olunmalıdır. Mən COP29-da bizim ümumi uğurumuz kimi tarixə düşəcək tarixi razılaşmanın - "Bakı Sazişi"-nin əldə olunmasını gözləyirəm", - deyərək müraciətdə bildirilir.

"Burada bəzi media qurumlarının Azərbaycanın imicini ləkələmək məqsədi daşıyan qarayaxma kampaniyasına toxunmaya bilmərəm. Bu cəhdlər əbəsdir və bizi iqlim dəyişmələrinin mənfi təsirləri ilə mübarizə aparmaq üçün necib missiyamızı həyata keçirməkdən çəkindirə bilməz.

Mən yaşıl dünya naminə həmrəylik ruhunda birgə fəaliyyət göstərmək üçün noyabrın 12-dən 13-dək Bakıda keçiriləcək Dünya Liderlərinin İqlim Fəaliyyəti Sammitində dövlət və hökumət başçıları salamlamağı arzulayıram.

Sonda sizə gələn ay Bakıda uğurlu nəticələrin əldə olunması ilə nəticələndirəcək səmərəli müzakirələrin keçirilməsini arzulayıram", - deyərək Prezident bildirib.

zədələmək üçün çalışır və rəsmi Vaşinqtonda bu mövqeni Bakıya qarşı istifadə etmək cəhdləri aşkar şəkildə görünür: "ABŞ-ın Azərbaycanla təzyiqləri onun Bakı-İrəvan sülh proqramında uyğun nöqtələr taparaq Rusiyaya qarşı strateji imkanları genişlətmək məqsədlərinin bir hissəsidir. Bu baxımdan Konqresin Erməni Problemləri Qrupu Vaşinqtonun əlinə Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin tənzimlənməsi məsələsinə təzyiq rəqəsinə çevrilib. Konqresmenlərin erməni qrupuna dəstək məqsədilə fəaliyyətlərinin isə iki əsas hədəfi var: Birincisi, Konqresin Ermənistan Qrupu ABŞ-Ermənistan münasibətlərinin saxlanması və möhkəmləndirilməsinə həsr olunmuş qeyri-rəsmi qrupdur. Bu qrup indi öz fəaliyyətini davamlı etmək üçün müxtəlif vasitələr axtarır, çünki Azərbaycanın İrəvan üzərində hərtərəfli qələbəsidən sonra həmin qrupun da statusu kölgə altına düşür".

münasibətlərinin normalaşmasının Konqres tərəfindən müəyyən edilə biləcəyi görünümlərini yaradır: "Bu mənada konqresmenlərlə Dövlət Departamentinin koordinasiya fəaliyyət göstərdiyi şübhə doğurmamalıdır. Yeni nəticə olaraq Vaşinqton erməni qrupu üzərindən xarici siyasət üzrə fəaliyyətinin Azərbaycan vektorunu kritik bir məqam kimi istifadəyə çalışır. Lakin ABŞ Administrasiyasında Azərbaycanın Mərkəzi Asiyaya keçiddə mühüm rol oynadığını başa düşən beynlər də mövcuddur. Bu, ABŞ-ın Azərbaycanla münasibətlərdə nəyin işlədiyini düşünmək və əlaqələri Bakının irəli sürdüyü strateji təşəbbüslərə uyğunlaşdırmaq şansları verir. Vaşinqton bundan sonra Azərbaycanla əlaqələrdəki strateji tərəfdaşlıq və enerji sahəsindəki dərinlikləri və genişliyi vurğulayan siyasi xətti yürütməlidir. Əks təqdirdə, Azərbaycan ABŞ-la münasibətlərin rəsmi şəkildə yenidən nəzərdən keçirilməsini özündə birləşdirən addımlar atmaq hüququndan istifadə edəcək".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

ABŞ-ın nəhəng "Edelman PR" şirkəti Bakıda həbsdə olan separatçı Ruben Vardanyanın "təmizə çıxarılması" və müdafiəsi məqsədilə beynəlxalq müstəvidə iş aparır. Bu barədə "Haber Global" xəbər yayıb. Məlumatı görə, çirkli pulların yuyulması işini həyata keçirən Vardanyanın "təmizə çıxarılması" və həbsdən azad edilməsi işində "Edelman PR" şirkəti ilə yanaşı, "Unilever" şirkətinin keçmiş icraçı direktoru Paul Polman da iştirak edir.

"Yeni Müsavat" bildirir ki, Polman "Unilever" şirkətində 10 il - 2009-2019-cu illərdə çalışıb. Maraqlıdır ki, "Unilever" şirkəti Azərbaycanda da fəaliyyət göstərir və bu, Polman şirkətə rəhbərlik etdiyi dövrdə başlayıb. Polman 2019-cu ildə iqlim dəyişikliyi üzrə mübarizə aparan "Imagine Consultancy" şirkətini yaradıb. Şirkət 2022-ci ildə ətraf mühit üzə məsləhət şirkəti olan "Systemiq" tərəfindən satın alınıb. Polman özünü "xeyriyyəçi" kimi göstərməyə çalışsa da, əsas işi qeyri-legal lobbiçilik fəaliyyətinin göstərilməsidir. Onun Vardanyanın müdafiəsinə qoşulması da biznes maraqlarından qaynaqlanır.

"Unilever" ingilis transmilli şirkətdir. Şirkət müxtəlif növ istehlak məhsulları istehsal edir. Məhsul çeşidlərinə ərzaq, içki, təmizlik məmulatları və şəxsi gigiyena məhsulları daxildir. "Unilever" 2011-ci ilin gəlir səviyyəsinə əsasən ən böyük üçüncü istehlak məhsulları şirkəti (Procter and Gamble və Nestledən sonra) və dünyanın ən böyük dondurma istehsalçısıdır. Baş qərgahı Londonda yerləşir. 2023-cü ilin sentyabrında Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən həbs edilən keçmiş qondarma rejimin "dövlət naziri" Ruben Vardanyan Cinayət Məcəlləsinin "Terrorçuluğu maliyyələşdirmə", "Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələrin və ya qrupların yaradılmasında və fəaliyyətində iştirak etmə" və "Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçmə" maddələri üzrə ittiham olunsa da və onun həbsinin üzərindən bir il keçsə də, Amerika Birləşmiş Ştatlarında və digər Qərb ölkələrində ona işləyən PR məşinləri ermənidən daha çox erməni prinsipi ilə onun reklamını aparmağa davam edirlər.

Uzun müddət Ruben Vardanyanla sıx əlaqələrə malik ABŞ-ın "Edelman" PR şirkəti onun azad olunmasını tələb edən kampaniyanı aktiv şəkildə davam etdirərək yeni bəyanat da yayıb. Əslində Vardanyanın piarına onun həbs olunduğu gündən start verilib. Daha doğrusu, Qərb ondan bu istiqamətdə çirkin planını həyata keçirmək üçün alət kimi istifadə edir. Xüsusən də USAİD-ə rəhbərlik edən Samanta Pauerin Vardanyanla çox isti münasibətlərinin olması bu reklamda əlahiddə rol oynayır. Əbəs deyil ki, 2018-ci ildə Pauer Vardanyanın təsis etdiyi "Avrora" mükafatına layiq görülüb və ona faktiki olaraq bir milyon dollar pul verilib. Bir sözlə, Qərb separatçıların rəhbərlərini hər vaxtla dəstəkləməyə və on-

ların üzərindən məkrli planlarını həyata keçirməyə çalışır və görünən odur ki, bu fəaliyyəti daha da intensivləşdirirlər.

"Yeni Müsavat"a danışan **Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə** Vardanyanın azad olunması üçün əsas görmür. Ç.Qənizadə istintaq materiallarında onun separatçı fəaliyyəti ilə bağlı bütün dəlil-sübutları toplanıb. Hüquq müdafiəçisinin fikrincə, hüquq cəhətdən Vardanyanın mü-

dafiəsi mümkün deyil, amma işin siyasələşdirilməsi göz qabağındadır: "Ruben barədə səslənən çağırışlar siyasi xarakter daşıyır. Vardanyanın məsələsini siyasələşdirməklə gündəmdə saxlamağa çalışırlar. Hazırda istintaq yekunlaşıb və məhkəmədə verəcəyi ifadə ilə bütün dünya, onun hamiləri tanış olacaqlar. Ondan sonra nə deyəcəklərini gözləmək lazımdır. Maraqlıdır, Fransa, ABŞ öz separatçıların müdafiə edirmi? Yeni bu prosesə ikitərəfli yanaşmaq lazımdır: hüquqi cəhətdən Vardanyanın müdafiə ediləcək tərəfi yoxdur, adam cinayətkardır, amma siyasi aspektdən Qərbdəki dairələr hay-küy qoparırlar".

Ç.Qənizadənin sözlərinə görə, diqqət edirsinizsə, digər separatçı liderlərin adları çəkilmir: "Bu şirkətlər Arkadi Qukasyanın, Bako Sa-

Vardanyan üçün "piar ordusu" hərəkətə keçdi

ABŞ-ın nəhəng "Edelman PR" şirkəti və Bakıda da fəaliyyət göstərən "Unilever"-in keçmiş direktoru Polman separatçının müdafiəsinə qoşulub

"Deyirlər ki, silahlanacağıq, Qarabağa qayıdacağıq"
Rusiyalı politoloq: "Bu yuxular qulaqlarına şirin gəlir"

"Həm Əliyev, həm də Paşinyan razılaşmanın 80 faiz hazır olduğunu bildiriblər. Bu müqavilənin qalan müddəaları Bakıya lazım olan şərtlərdir. Amma Ermənistan çətin ki, onları yerinə yetirsin, çünki bu, İrəvanın müttəfiqlərinə yaramır. Düşünürəm ki, Zəngəzurla bağlı razılaşmaya əməl olunmayacaq. Demarkasiya məsələsi də tam həll edilməyəcək. Bütün bunlar isə Bakını qane etmir. Ona görə də, mənə, indi sülh müqaviləsindən danışmaq yersizdir". Rusiyalı politoloq, millətlərarası münasibətlər üzrə mütəxəssis və təhlükəsizlik üzrə ekspert Yevgeni Mixaylov Axar.az-a müsahibəsində belə deyib.

"Sülh danışıqları başlayan kimi Ermənistan tərəfdarları ilə nəse fikirlişir ki, razılaşma yekunlaşsın. Bakıya uyğun olan müqavilə əvvəlcə Moskva və İrəvanla birgə işlənilib hazırlanmışdır. İrəvanın əvvəlki razılaşmaların əsas təzislərindən yayınmağa çalışması Qərb müttəfiqlərinin və Brüsselin hiyləsidir. Bakını qane edən ideya Ermənistanın normal hökumətini də qane etməlidir. Amma proses hələ buna çatmayıb. Hətta sülh müqaviləsi imzalanarsa da, İrəvanın onu pozmayacağına zəmanət yoxdur. Düşünürəm ki, Ermənistan üçün Qarabağ məsələsi bitməyib. Moskvada bəzi ermənilərlə söhbət etdim. Deyirlər ki, indi silahlanacağıq, sakinlərimizi Qarabağa qaytaracağıq, ora erməni ərazisi olacaq. Bax belə söhbətlər gedir. Amma mən buna çox şübhə edirəm. Bu yuxular erməni qulaqlarına şirin gəlir. Paşinyan sülh müqaviləsi imzalayanda belə, beynində əksini düşünəcək. Yeni aldatmağı. Aldatmaların baş verməməsi üçün müqavilə imzalanarkən Rusiyanın yardımı olmalıdır. Imzalanmanın əsas təminatçısı Rusiya olmalıdır", - deyir o bildirib.

Yevgeni Mixaylov Paşinyanın Moskva səfəri ilə bağlı bir çox situasiyalara komik hesab edir: "İlk növbədə, hətta rəsmi medianın yaydığı fotosəkillərə də diqqət yetirmək lazımdır, burada İlham Əliyevin yanında Paşinyan çox kədərli və narahat mövqelərdə görünür. O, bir qədər qasqabaqlı, bir qədər kədərli, başı aşağıdır. Paşinyan, prinsipçə, Əliyev və Azərbaycanı bayraqı qarşısında özünü çox narahat hiss edir. Velosiped sürməyə isə ermənilərin özləri də çox güclü, deyirlər ki, burada hər yeri bağlayıblar ki, o, rahat velosiped sürsün. Bəli, o, Moskvanın ətrafında dolandı, guya Rusiyaya dostluğunu göstərmək istədi. Amma əslində prinsipçə, Paşinyandan çox şey asılı deyil. Yaxşı ki, o, MDB sammitinə gəldi, Əliyevlə Putini bir daha gördü. Amma üçtərəfli görüş baş tutmadı. Bu da belə bir göstəricidir. Görünür, Paşinyan qorxurdu, üçtərəfli görüşməyə və sülh müqaviləsinin imzalanması ilə bağlı lazımı mövzulardan danışmağa utanırdı. Bu, təbii ki, qarşıdurmanın uzanması və sülh müqaviləsinin imzalanması perspektivlərinin hələ də uzaqda olması deməkdir".

□ "Yeni Müsavat"

akyanın adını niyə xüsusi çəkirlər? Sadəcə, ümumi qeyd edirlər. Amma Vardanyan istisna edilir. Çünki milyarder olması, Samanta Pauer kimilərlə birgə Donbasdakı separatçılara da dəstək vermələri faktı rol oynamaqdadır. Ona görə müdafiəsinin təşkil edirlər. Azərbaycan heç bir təzyiqə boyun əyməyəcək və qanun nəyi tələb edirsə, ona uyğun hökm oxunacaq".

Siyasi Hüquqların Müdafiəsi Mərkəzinin rəhbəri Xəzər Teyyublunun fikrincə, ABŞ ermənipərəstliyini hərtərəfli göstərir. Onun sözlərinə görə, Fransa və bu ölkə erməni separatizminə xüsusi dəstək verir: "Prezident çıxışlarında qeyd etmişdi ki, ABŞ Qarabağ separatçılarına rəsmi şəkildə maliyyə ayıran yeganə dövlət olub. Bu gün də Konqres bir yandan, müxtəlif təsisat-

lar o bir tərəfdən separatçılara qahmar çıxır. Beynəlxalq hüququn tamamilə ayaqlar altına alınmasını müşahidə edirik. ABŞ-ın milli təhlükəsizlik maraqlarına və qanunvericiliyinə tamamilə ziddir ki, separatçılığı etmiş şəxsi qorusunlar. Təəsüf ki, bu cür kommersiya subyektləri, USAİD kimi təşkilatlar da prosesə qoşulub. Bu da məqsədyönlü şəkildə hazırlanmış kampaniyanın icrasından xəbər verir".

Hüquq müdafiəçisi Vardanyanın cəzasını alacağına əmindir: "Onun Azərbaycan rəhbərliyini təhdid etməsi, dinc erməniləri silahlanmağa çağırışı, terror və silahlı mübarizə təhdidləri, separatizmə xərclədiyi vəsait, qondarma rejimdə vəzifə tutaraq Azərbaycan dövlətinə "meydan oxumaq" cəhdi cəzasız qala bilməz. Belə cinayətkar-

lar ABŞ-da da, Fransada da necə mühakimə olunursa, Azərbaycan məhkəməsi öz qanunlarına və beynəlxalq konvensiyalara əsaslanaraq qərar çıxaracaq. Onun azad olunması üçün heç bir əsas yoxdur. Vardanyan milyarder ola bilər, tanınmış biridir, amma bu onu məsuliyyətdən azad etmir. Sadəcə, erməni

lobbisi, Vardanyanın ətrafı pullar xərcləyərək onun müdafiəsinə təşkil edirlər, ictimaiyyətdən ayrılırlar. Ancaq hansı arqumentlə onun azad olunması tələb edilir? Görünür ki, konqres üzvlərinin Blinkenə müraciətinin ardınca bu qüvvələr də hərəkətləniblər".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Ermənistan hökuməti İsrailə İran arasında ki münaqişədə də Tehranın tərəfini tutub. Belə ki, ötən həftə Ermənistan və Fələstin diplomatik əlaqələrin qurulmasına dair sənəd imzalayıb. Müvafiq kommünike Nyu-Yorkda xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan ilə Fələstinin baş naziri Məhəmməd Mustafa arasında keçirilən görüşdə imzalanıb.

Ayna.az mövzu ilə bağlı şərhində yazır ki, burada İsrail və Azərbaycana "cavab vermək" cəhdinin olduğu açıq-aydın görünür. Ancaq bu, hamısı deyil: "Demək olar ki, bütün erməni KİV-ləri İsrail əleyhinə kəskin yazılar dərc edir. Xüsusilə "Armenian Report" çox bəlağətli başlıqlı "İsrailin bombalanmasına razıyam" məqaləsi dərc edib. Mətnin müəllifi İsrailin məruz qaldığı raket hücumlarına açıq şəkildə sevinir. Bütün məqalə sözün əsl mənasında bu alçaq erməni sevinci ilə doludur. "Azərbaycan "artsax"ın mülki əhalisini öldürəndə, etnik təmizləmə törəndə, Ermənistan ərazisinə İsrail silahları ilə keçərkən Təl-Əviv Bakını dəstəklədi", - deyər məqalənin müəllifi öz fantaziyasını işə salır. "Hazırda Bakı və Təl-Əvividə qaynar başları soyutduğu üçün" müəllif İrana minnətdarlığını bildirir.

Məqalə müəllifi daha sonra SEPAH rəhbərinin siyasi məsələlər üzrə müavini Sərdar Yadollah Cavaninin sözlərindən sitat gətirir: "Zəngəzur dəhlizi və İsrailin Bakıdakı mövcudluğu ilə bağlı biz ali dini rəhbərin göstərişlərinə əməl edirik və ölkənin milli maraqlarını qorumaq üçün bir an da tərəddüd etməyəcəyik".

Yada salmaq ki, 1993-2007-ci illər ərzində İsrail Ermənistanda Gürcüstandakı səfirliyi vasitəsilə təmsil olunurdu, sonra isə İrəvanda diplomatik nümayəndəlik yaradıldı. 2020-ci ildə Ermənistan İsraildə səfirlik açdı, buna qədər fəxri konsulluq da vardı. Hər iki diplomat İrəvandakı qondarma erməni soyqırımı abidəsini ziyarət də edib. Ermənistan bu ilin yayında Fələstinin müstəqilliyini tanıdıqdan sonra Tel-Əvivdəki səfiri İsrail Xarici İşlər Nazirliyinə ça-

İsrailə və Azərbaycana qarşı hücum planı

Siyasi şərhçilər Ermənistanın Fələstinlə anlaşmasının arxasındakı məram və məqsəddən danışdılar

ğırılmışdı. Göründüyü kimi, Ermənistan heç bir halda etibarlı müttəfiq sayıla bilməz və İsrailə qarşı xain planın olduğunu bu, bir daha sübut edir. Ekspertlərin mövzu ilə bağlı maraqlı şərhləri var.

Ermənişünas alim, Türkiyənin Erciyes Universitetinin professoru Qafar Çaxmaqlı "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Ermənistan dünyada gedən proseslərin onun xeyrinə dəyişməsinə gözləyir və hesablayır: "Fələstinin tanınması ilə bağlı ötən dönmədə verdiyi qərar ona hesablanmışdı ki, İranın Zəngəzur dəhlizi məsələsində dəstəyini alsın. İranın "qırmızı xətt"i uzun müddət Ermənistanın işinə yaradı. İndi həmin siyasətini davam etdirmək üçün İsrailə qarşı siyasi mövqe sərgiləyir. Məhz bu səbəbdən Fələstinin baş naziri ilə hansısa kommünike imzaladı". **Q.Çaxmaqlının fikrincə, yazı-**

lan məqalələrdən də aydın görünür ki, Azərbaycanı İranın gözündə İsrailin müttəfiqi kimi qələmə versinlər: "Eskala-siyanın genişləndiyi durumda İranın Azərbaycanda guya "İsrailə aid hərbi məkanlar"ın vurulmasına gətirib çıxarsın. Məlumdur ki, İsrailin Azərbaycanda heç bir hərbi təsisisi yoxdur, bunu İranda çox yaxşı bilirlər. Amma Ermənistan belə bir rəy yaratmaq istəyir ki, İsrail Azərbaycanda İrana qarşı hansısa hərbi hazırlıq görür. Ermənistanda İsrailə qarşı və İranın lehinə yazıların hamısında Azərbaycan qırmızı xətt kimi keçir". **Politoloq hesab edir ki, Ermənistanın dərdi nə İrandır, nə də İsrail:** "Onun dərdi bizimlədir. İsrail heç bir siyasi məsələdə Azərbaycanın müttəfiqi olmayıb, sadəcə, silah almışq və hərbi əməkdaşlıq sahəsində partnyorumuzdur. Bu isə beynəlxalq normalara görə məqbul sayılır. Azərbaycan İranın qarşısında da yer almamışdır və ermənilərin iddia etdiyi kimi, günahsız insanların öldürülməsinə, hər cür zülmə qarşıdır. Ədalət tərəfdarı kimi çıxış edir. Bunun belə olduğunu ermənilər özləri də son illərdə şahid olmuşlar".

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə qeyd etdi ki, İsrailin Yaxın Şərqdə İranın proksi qüvvələrinə qarşı keçirdiyi hərbi əməliyyatlar ABŞ-ın birbaşa razılığı və təlimatı ilə həyata keçirilir: "Bu, İrana qarşı cəbhədir və Tehranın Yaxın Şərqdə geosiyasi mövqelərinin zəiflədilməsinə hesablanıb. Ermənistanla İsrail arasında diplomatik əlaqələr var. Paralel olaraq da İranla Ermənistan strateji tərəfdaşdır. İsrail məhz bu kontekstdə İrəvana güvənir. Ermənistan rəhbərliyi çalışdı ki, İsrailə

əlaqələri inkişaf etdirdirsin. Qarşılıqlı səfərlər oldu. Amma Ermənistan yəni İsrailə xəyanət etdi və İranı hazırkı siyasi proseslərdə dəstəkləyir". **M.Əsədullazadə bildirdi ki, Ermənistan özünü ABŞ və Qərbin müttəfiqi hesab edir:** "Amma ABŞ və Qərbə qarşı İranla eyni cəbhədədir. Göründüyü kimi, Ermənistan ABŞ-la əməkdaşlıq fonunda onun Yaxın Şərqdə əsas strateji müttəfiqi İsrailə qarşı İranla eyni cəbhədə yer alır. Vaşinqton bu prosesdə Ermənistanın siyasətinə etiraz etmir. Amma Ermənistana görə Azərbaycanla qarşı sanksiyalar tətbiq etməyə çalışır. Ermənistan İranla ABŞ və müttəfiqlərinə qarşı Yaxın Şərqdə eyni siyasi cəbhədə yer alır. Bu onu göstərir ki, Ermənistan etimad edilən ölkə deyil. Azərbaycan da Ermənistanın məhz bu siyasətinə görə Aralıq sülh müqaviləsi

bağlamır. Yekun sülh müqaviləsində maraqlıdır. İsrail Ermənistana ciddi şəkildə öz mövqeyini bildirməlidir. Və siyasətinə yenidən baxmalıdır".

STM-in sektor müdiri, politoloq İlyas Hüseynov isə bu fikirdədir ki, Ermənistanda hər zaman Azərbaycana qarşı nifrət olduğu kimi, bizim tərəfdaş və müttəfiqlərimizə qarşı da düşmənçilik daim mövcud olub: "Yaxın Şərqdə müharibə başlayan kimi Ermənistanın Azərbaycana qarşı revanş planları olub. Hətta İsrailin özünün silaha ehtiyacının olması ehtimalı ilə, hücum planları haqqında da düşüncələr Ermənistanın hərbi-siyasi elitasını tərk etməyib. Bunun ardınca, Azərbaycana İsrail hərbi təyyarəsinin eniş etməsi Ermənistanı reallıq hissəyə qaytardı. Dərhal erməni ekspertlər və siyasi dairələr ritorikanı dəyişməyə məcbur oldular. İranın İsrail ərazisinə aprelin 13-də və oktyabrın 1-də hücumu da Ermənistanda böyük hadisə kimi qarşılandı".

İ.Hüseynov xatırladı ki, Ermənistanda İsrailə qarşı düşmənçilik əhval-ruhiyyəsi bu gün də özünü göstərməkdədir: "Antisemisizm, faşizmin tərəfdarlarına heykəl ucaltmaq, onları qəhrəmanlaşdırmaq Ermənistanda uzun müddətdir davam edir və yenilik hesab olunmur. İsrail faktoru gündəmə gətirərək Azərbaycan və İranı üzə-üzə qoymaq üçün rəsmi İrəvan əlindən gələni edir və sosial şəbəkələrdə də bu cür hibrid texnologiyalardan istifadə olunur. Buna görə də Bakıda və Təl-Əvividə Ermənistanın əsl simasını göstərmək üçün geniş fəaliyyət icra olunmalı və bu xüsusda çoxsaylı məsləhətləşmələr həyata keçirilməlidir".

□ **E.PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Xaricdə ölən əməkdar həkim

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

“Neftçi” futbol komandası ardıcıl 9 oyun qələbəyə həsrət qalmışdır. Onun azarkeşləri artıq beziblər, hətta bir oyunda öz komandalarına əşya-zad tullamışdılar. Komandanın oyunçularından biri isə qəzəblənərək yerdən əşyanı götürüb azarkeşə atmışdı. Belə, maraqlı azarkeş-oyunçu ünsiyyəti yaranmışdı. Yəqin həmin azarkeş və oyunçunu çəkilə təllamaq üzrə milli komandamıza daxil olmaq növbəti olimpiadada medal hazırdır.

Amma bunlar işin ikinci, maraqsız tərəfidir. Maraqlısı odur ki, 9 oyun qələbə üzü görməyən komandanın baş məşqçisi Qriqorçuk müəllim istefa vermədi. Heç buna onu məcbur edən də yoxdur. Əsas qələbə deyil ki? Əsas oyundur. Əsas prosesin özüdür. Bu haqda bir saqqallı lətifə var. Deyir bir kişinin çoxlu uşağı varmış, onları saxlamaqda çətinlik çəkirmiş, gedir cinayət törədir, oğurluq edir, tutulur. Məhkəmədə hakim bunu qınayır: “A kişi, bu qədər uşağı saxlaya bilməyəcəkdinsə, niyə əkib-törədir-din?” Kişi deyir: “Möhtərəm hakim, uşaqları saxlamağın çətin olacağını bildirdim, amma proses maraqlı idi”.

İndi bizdə də nöyüt piroqunun, daha dəqiqi, vedrəsinin ətrafına toplaşaraq udqunan xeyli ac-yalavac vardır, bunları saxlamaq çətinidir. Lakin proses maraqlıdır.

Əlbəttə, həmişə uduzmuruq, udan vaxtlarımız da olur. Məsələn, bugünlərdə 23 yaşa qədər gənclər arasında mini futbol üzrə Azərbaycan milli komandası Hindistan yığması üzərində 16:0 hesablı qələbə qazanmışdı. Mən bu hesabı görəndə gülməkdən az qaldı qarnım cırılsın. Belə çıxır hindistanlıların başı kino çəkməyə qarışmış, heç oynaya bilmirlər. Daha dəqiqi, ancaq dumbul çalib oynayırlar. Yoxsa 16:0 nə deməkdir? Lakin Hindistanın Çexiyaya sonrakı gün 1:26 hesabıyla ududuğunu görəndə artıq buna faciə kimi yanaşdım. Yəqin Hindistan komandasını sərhədi keçib Avropaya qaçmağa çalışan hansısa yetimlərdən düzəldiblər. Bir mini futbol oyunu hərəsi 20 dəqiqə olmaqla 2 hissədir. Belə çıxır bədbəxt hindistanlılar hər 1 dəqiqə 53 saniyədə top buraxıblar. Bu oyunun videosu olsa baxardım. Elə bizimkilərin ududuğu oyun da maraqlıdır. Hesab edirəm ki, Hindistana 16 top vuran gənclərimizi hava limanında orkestrlə qarşılayıb hərəsinə 16 min manat dövlət mükafatı verməliyik. Kimdən əskik oğullardır? Milli komandamızın (yekərlərdən ibarət) baş məşqçiləri adətən heç bir xal da qazanmır, lakin hərəsi ildə 1 milyon-zad qatlayırlar.

Belə perspektivli sahələrimiz çoxdur. Elə götürək səhiyyə sferasını. (Adətən bizim hansısa işimizi “sfera” adlandıranda mən 1998-ci ilin “Sfera” filmini xatırlayıram. Həmin fantastik filmə okeanın dibində aşkar edilən sfera onu tapan insanların qorxularını reallığa çevirirdi. Bizim “sferalarımız” eynilə belə funksiya daşıyır). Xəbər lentində bir əməkdar həkimimizin Allahın rəhmətinə getdiyini gördüm. Fani dünyadır, hamımız gec-tez öləcəyik. Sadəcə, doktorun öldüyü yer mənə maraqlı gəldi: Türkiyədə müalicə olunmuş, ordan qayıdıb ölübdür. Deyir Türkiyədə uzun sürən xəstəliklə mübarizə aparmışdır.

Bəs görsən niyə Azərbaycanın əməkdar həkimi özünü müalicə olunmaq üçün Türkiyəyə gedir? Hələ bu nədir ki, xəbərde yazmışdılar: rəhmətliyin qərdeşi qızı da Bakıda başqa bir xəstəxanada baş həkim gövündə uca millətimizə xidmət göstərir. Yəni, bunlar nəsillicə xalqımızın sağlamlığı keşiyindədir. Lakin özləri azarlayanda xaricə gedirlər.

Yəqin milli palatalarımızı zanit eləmək, xalqa maneçilik törətmək istəyirlər. Mən həmişə belə xeyirxah adamları görəndə zır-zır ağlayıram. Şair də bu münasibətlə demişdir ki, şam yanır, hər tərəfi işıqlandırır, lakin öz dibinə işıq salmır. Yazını elə bu nikbin notlarla bitirirəm.

Qərbin Azərbaycana qarşı son günlər daha da aktivləşən fəaliyyəti əslində yeni proses deyil. Amerika Birləşmiş Ştatları hələ müstəqilliyin ilk illərindən Azərbaycana qarşı qərəzli mövqe nümayiş etdirir və zaman-zaman sanksiya məsələsini gündəmə gətirir.

Prezident İlham Əliyev Moskvada “Rossiya-1” televiziya kanalına verdiyi müsahibədə ABŞ-ın Azərbaycana qarşı qərəzli yanaşmasına konkret faktlarla cavab verib. “Əsassız ittihamlar. Amerikanın Azərbaycana qarşı sanksiyalarının, ümumiyyətlə, mövcud olmağa haqqı yoxdur. Sanksiyalar qeyri-qanuni və tamamilə əsassız, habelə selektiv şəkildə tətbiq edilir. Biz istənilən sanksiyalara qəti şəkildə qarşıyıq. Beynəlxalq ictimaiyyət məsələ ilə bağlı öz mövqeyini vahid qaydada bildirməlidir. Biz milli səviyyədə özümüzə qarşı-həm də təkcə bizə deyil - tətbiq olunan bütün sanksiyalara münasibətdə bu mövqeyi ifadə edirik”, - deyərək Prezident İlham Əliyev vurğulayıb.

Prezident əlavə edib ki, Azərbaycana sanksiyalar 1992-ci ildə, Azərbaycan ərazilərinin Ermənistanın işğalı altında olduğu bir vaxtda ölkəmizin “Ermənistanı blokada saxlaması” barədə qondarma ittihamla tətbiq edilmişdi:

“Bu sanksiyalar 2001-ci ildə, ABŞ-ın öz yüklərini hava, quru və dəniz yolu ilə Azərbaycan ərazisindən Əfqanıstana tranzit daşıması olduğu vaxt aradan qaldırılmışdı. Partiya mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, Birləşmiş Ştatların prezidenti ABŞ Əfqanıstandan qaçana qədər hər il bu sanksiyaları öz qərarı ilə ləğv edirdi. Bundan sonra bizə qarşı həmin sanksiyalar yenidən tətbiq olundu. Bu nankorluqdur”.

Siyasi şərhçi Aydın Quliyev “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Amerikanın indiki reallıqlar şəraitində Azərbaycana etdiyi təzyiqlər onlar üçün arzu etdikləri nəticəni verə bilməz. Çünki Azərbaycan 1990-cı illərdəki zəif ölkə deyil: “Nəzərə alsaq ki, bizim ərazi bütövlüyümüzün pozulduğu, yeni müstəqillik əldə etmiş ölkədə sabitliyin hələ o qədər möhkəm olmadığı, güclü orduya malik olmadığımız dövrlərdə belə, Qərbin təzyiqləri o qədər ciddi nəticələr vermirdi. Təbii ki, indiki şəraitdə edilən təzyiqlər, Azərbaycanla bağlı qurulan oyun nəticə verə bilməz. Təəssüf doğuran odur ki, Azərbaycanın imkanlarının dəyişdiyi reallıqların Qərb nəzərə alması, yanlış siyasətlərini dəyişməyiblər. Təzyiq siyasəti ilə Azərbaycana

Azərbaycana qarşı əsassız sanksiya oyunu - niyə indi?

Politoloqlara görə, təzyiqlərin nə vaxta qədər davam edəcəyindən asılı olmayaraq, ölkəmizin kiməsə boyun əyməyəcəyi gün kimi aydındır

təsir göstərə bilməyəcəklərinə bu 30 ildə gerek əmin olaydırlar”.

A.Quliyevin sözlərinə görə, nə qədər ki, Əfqanıstan müharibəsi ilə əlaqədar Azərbaycanın imkanlarına Qərbin, NATO-nun ehtiyacı var idi, o zaman 2001-ci ildə və həmin dövrlərdə Azərbaycana sanksiyalar tətbiq etmədilər, 907-ci düzəlişin tətbiqini belə dondurmuşdular. Nə zaman ki, qeyd olunan ehtiyacı hiss etmədilər, yenə başladılar təzyiqlərə:

“Bu, əlbəttə ki, vicdanlı oyun deyil. Qərbin, xüsusilə də ABŞ-ın siyasətinin dəyişməsi olduqca pis görüntüdür. Birinci növbədə Amerikanın özünə ziyan vurur. Azərbaycanla bağlı aparılan təzyiq siyasəti ABŞ-ın keçmişdəki ənənəvi siyasəti ilə bağlı olsa da müəyyən qədər də Amerikanın siyasətinə erməni lobbisinin təsir imkanları ilə bağlıdır. Artıq açıq-aşkar görünür ki, ABŞ-ın Qafqaz siyasəti xeyli dərəcədə erməni lobbisinin və erməni diasporunun təsiri altındadır. Faktiki olaraq Amerikanın dövlət və milli təhlükəsizlik maraqları bir ovuc erməninin əlində sağ-sola fırladılır. Digər tərəfdən, təəssüf ki, Amerikanın dəyişməyən siyasəti həm də onda özünü göstərir ki, ABŞ bizim bölgəyə, xüsusilə də Azərbaycana münasibətini Rusiya ilə geosiyasi rəqabət və geosiyasi qarşılıqlı kontekstində qurur. Azərbaycanın apardığı müstəqil siyasət ABŞ-ın xoşuna gəlməyib

üçün səhvən elə qəbul edirlər ki, guya Azərbaycan bu bölgədə Rusiyanın maraqlarını yeridir. Buna görə də Azərbaycana qarşı sanksiyalar çağırışını həm də Rusiyanın əleyhinə gediş kimi nəzərdə tutaraq edirlər. ABŞ-ın apardığı bu siyasətin Azərbaycanla bağlı ciddi effektivlər verə biləcəyi perspektivi yoxdur”.

Politoloq Yusif Bağırzadə bildirdi ki, Qərbin Azərbaycana qarşı təzyiqləri yeni bir şey deyil və bizlər uzun illərdir Qərb dairələrinin ölkəmizə əleyhinə fəaliyyətinə şahidlik edirik: “İndi də ABŞ və Azərbaycan arasında yaranmış mövcud vəziyyətin səbəbkarı biz deyilik. Azərbaycan olaraq biz hər zaman Birləşmiş Ştatlarla qarşılıqlı faydalı ikitərəfli əməkdaşlıqda maraqlı olmuş, iki ölkə xalqlarının maraqlarına və BMT Nizamnaməsinin məqsəd və prinsiplərinə uyğun olaraq mehriban münasibətlər qurmaq və inkişaf etdirmək üçün məsuliyyətli və konstruktiv şəkildə davranmışıq. Amma təəssüf ki, Ağ Ev tərəfindən eyni maraq heç bir zaman müşahidə olunmayıb. Odur ki, ABŞ-ın Azərbaycana yönəlik təzyiqləri əslinə baxanda yeni bir şey deyil.

Hələ müstəqilliyimizi yeni əldə etdiyimiz dövrdə, ərazilərimiz işğal altına düşəndə ABŞ Ermənistanın blokadası bəhanəsi ilə bizə qarşı 907-ci düzəliş tətbiq edən ölkədir və eyni hal indi də davam edir. Görünən odur ki, Vətən müharibəsində qələbədən sonra regionda yaranmış yeni real-

lıqlar fonunda bölgə ölkələrini özündən asılı vəziyyətə salmaq yolu tutmuş ABŞ, regionun əsas gücü olaraq bizi özü üçün hədəf seçib”.

Y.Bağırzadə hesab edir ki, bu təzyiqlərin nə vaxta qədər davam edəcəyindən asılı olmayaraq Azərbaycanın kiməsə boyun əyməyəcəyi gün kimi aydındır. Hətta ölkəmizə qarşı sanksiyalar tətbiq olunsay belə, bu, bizi tutduğumuz yoldan çəkindirməməlidir: “Düşünürəm ki, qarşıdakı dövrdə iki seçkinin nəticəsi ABŞ-ın Azərbaycana yönəlik siyasətinə böyük ölçüdə təsir edəcək. Bunlardan birincisi Gürcüstanda keçirilməsi gözlənilən parlament seçkiləridir. Ermənistanı özlərindən asılı vəziyyətə salmağa müvəffəq olmuş Qərb indi bütün gücü ilə Gürcüstanı ram etmək üçün fəaliyyətə keçib. Gürcüstanın bu təzyiqlərə dözəcəyi və indiki hakimiyyətin seçkilərdə qalib gələcəyi halda ABŞ özünün Cənubi Qafqaz siyasətinə dəyişikliklər etmək məcburiyyətində qalacaq. Çünki belə olan halda faktiki olaraq dalan dövlət olmaqla davam edəcək Ermənistan ABŞ üçün elə də cəlbədicilə olmayacaq. Əks halda, yeni Gürcüstanda hakimiyyət dəyişikliyi halında regionda güc nisbəti dəyişəcək ki, bu da bizə qarşı təzyiqləri daha da artıracaq. İkinci vacib seçki isə ABŞ-ın özündə keçiriləcək prezident seçkisidir. Bu seçkidə Trampın qələbəsi halında ABŞ-ın Cənubi Qafqaz siyasətində müəyyən dəyişikliklər olacağı şübhəsizdir”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

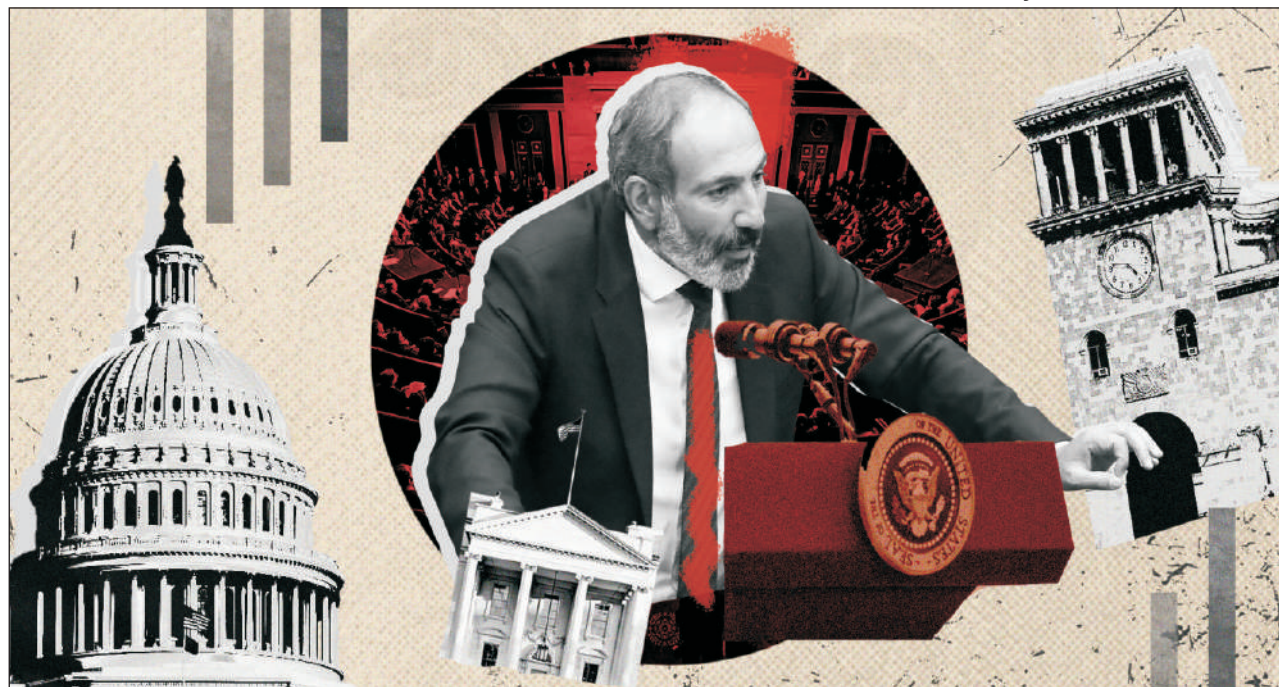
Ermenistan rəsmiləri son günlər davamlı olaraq Azərbaycanla “yarımçıq sülh” imzalaması təklifləri irəli sürür. Son olaraq Ermənistan prezidenti Vahaq Xaçatryan da “Röyters”ə deyib ki, yaxın dörd həftə ərzində Azərbaycanla sülh müqaviləsinin imzalanmasını mümkün hesab edir. Ermənistan prezidentinin sözlərinə görə, İrəvan artıq Bakı ilə razılaşdırılmış 16 maddəni Azərbaycan paytaxtında noyabrın 11-22-də keçiriləcək BMT iqlim konfransınadək imzalamaq istərdi:

“Bizə qalsaydı, biz bunu əgər Ermənistan əvvəldən elə indi, bu gün imzalardıq. bunun əleyhinə idisə, niyə Amma biz ümid edirik ki, onların layihəyə daxil edilməsinə razılıq verib? gec-tez həmin məqama çatacağıq”. “Reuters” yazır ki, Azərbaycan “yarımçıq sülh”lə Ermənistanın mövqeyinin güclənməsinə imkan vermək niyyətində deyil. Bundan başqa, bəzi Qərb dövlətləri də Ermənistanla sülhün imzalanmasına əngəl yaradır. **Rusiyalı hərbi ekspert İqor Korotçenko** hesab edir ki, Vaşinqton, Paris və Brüsselə sakit, dinc vəziyyətdə, sülh şəraitində olan Cənubi Qafqaz lazım deyil: “Onlar Azərbaycana təsir rı-

baycanın qətiyyəti və tələbləri Ermənistanla aydındır. İrəvan Bakının tələbini yerinə yetirərək qanunvericilik aktlarına dəyişiklik etmir, amma sülhdən danışıq. Paşinyan bir neçə gün qabaq da Parisdə oldu, Makronla

İrəvanın “yarımçıq sülh” israrı - üç paytaxtın sifarişisi

Vaşinqton, Paris və Brüsselə dinc şəraitdə olan Cənubi Qafqaz lazım deyil; **deputat:** “Bu şərtlərdə razılaşma olmayacaq və Ermənistan növbəti eskalasiyaya gedərsə...”

nistan sənədi həmin 3 bənd olmadan imzalamağı təklif edir, Azərbaycan bundan imtina edir. Razılaşdırılma-yan 3 maddənin nədən ibarət olduğu rəsmi şəkildə açıqlanmır. Təxmin edilir ki, söhbət Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddialarının yer aldığı konstitusiyası və normativ-hüquqi aktlarının dəyişdirilməsi, sərhədin delimitasiyasının və kommunikasiyaların açılmasının hansı prinsiplərlə müəyyən edilməsidir. Azərbaycan Ermənistan Konstitusiyasının dəyişdirilməsini tələb edir, Paşinyan bunu 2027-ci ilə qədər edəcəyini söyləyir. Aydındır ki, Paşinyan hökuməti indiki halda bu dəyişikliyi edə bilmir, çünki referendum uğursuzluğa düşər olacaq və hakimiyyətin onsuz da kövrək mövqeləri daha da zəifləyəcək. Ortaya haqlı olaraq bu sual çıxır ki, üzərində razılaşma olmayan o 3 bənd layihəyə daxil edilib,

çaqlarına malik olmaq istərdilər. Buna görə də Paşinyan rejimi bu gün kəşfiyyat, maddi-texniki və hərbi dəstək alır. Ümumi götürsək, Ermənistan gücləndirilir və bu, yalnız bir məqsəd - Cənubi Qafqazda sülh və əmin-amanlığın yaranmasının qarşısını almaq üçün edilir”.

Deputat Elman Nəsirov “Yeni Müsavat”a qeyd etdi ki, sülh prosesi ilə bağlı məsələyə səthi yanaşsaq, Ermənistanın bunu istədiyi görünə bilər: “Ermənistanın siyasi rəhbərliyi tez-tez Fransaya səfər edir və elə görünür ki, Paris də sülh istəyindədir. Hətta günü, tarixi deməyə başlayıblar. Amma Paşinyanın bu çıxışları obivatel üçün nəzərdə tutulub və Ermənistan haqda “sülh göyərçini” təəssüratı yaratmağa hesablanıb”. **E.Nəsirov** bildirdi ki, dərinə baxıldıqda isə “xoruzun quyuğu” görünməkdədir. “Azər-

qucaqlaşma görüntüləri yayıldı. Bəlkə də elə bu görüş zamanı Fransa lideri onun qulağına pıçıldadı ki, sülh sazişini imzalama, amma hansı platformada oldusa sülhdən danış. Bəs sülh sənədinin 20 faizi necə olsun? Bunu gələcəyə və gələcək nəsillərə niyə saxlayırırsınız?”, - deyə deputat ritorik sual verdi.

E.Nəsirov açıqladı ki, elə bu səbəbdən də Ermənistan Minsk Qrupunun buraxılması ilə bağlı Bakının çağırışlarına dəstək vermir: “Hansı sülhdən danışırsınız ki, erməni iqtidarı ilə müxalifəti əl-ələ verib revanşizm əhval-ruhiyyəsini gücləndirirlər. Paşinyan öncədən bilir ki, bu şərtlər çərçivəsində Azərbaycan sülh müqaviləsi imzalamayacaq, amma yenə də dediyini deyir”. **E.Nəsirov** onu da vurğuladı ki, Azərbaycana yarımçıq sülh lazım deyil və gələcək uşaqlara o problemi saxlamaq

olmaz: “Bizim taleyimizə bu problem düşmüşdü, Azərbaycanın Ali Baş Komandanı və Ordumuz işğal problemini həll etdi, indi də sülh sənədini imzalamaq qalır. Bu şərtlərdə isə razılaşmayacağıq və sülh ən çox elə Ermənistanla

Moskvaya qarşı demarş

“Hraparak”: “Paşinyan Qərb mərkəzləri qarşısında götürdüyü öhdəliklərə sadıqdır”

Rusiya lideri Vladimir Putin Müstəqil Dövlətlər Birliyi başçılarının Moskva sammiti çərçivəsində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla üçtərəfli görüş keçirmək istəyirdi. Amma bu görüş alınmadı. Əvəzində Putin Cənubi Qafqaz ölkələrinin liderləri ilə ayrı-ayrılıqda, ikitərəfli görüş keçirməli oldu.

Putinin Əliyev və Paşinyanla ikitərəfli görüşlərində Ermənistan-Azərbaycan danışıqları, Zəngəzur dəhlizi mövzuları müzakirə olunub.

Qeyd edək ki, Rusiya prezidentinin beynəlxalq məsələlər üzrə köməkçisi Yuri Uşakov “üçtərəfli görüşlə bağlı fikir var idi, ancaq bəzilərini tərəfindən dəstəklənməyib” aydın idi ki, Paşinyanı nəzərdə tuturdu.

Ermənistanın “Hraparak” qəzeti də Putinin üçtərəfli görüş təklifini dəstəkləməyən tərəfin məhz Nikol Paşinyan olduğunu yazıb.

“Moskva səfərinin yekunları belə təəssürat yaradır ki, Nikol Paşinyan növbəti dəfə Rusiyaya qarşı demarş edib. Birincisi, Ermənistan MDB ölkələrinin xarici işlər nazirlərinin müavinlərinin görüşündə qəbul edilən iki bəyanata qoşulmayıb. İkincisi, Paşinyan MDB ölkələri liderlərinin görüşündəki çıxışında demək olar ki, açıq mətnlə bildirdi ki, heç bir sənəddə Azərbaycanı Naxçıvana birləşdirən yolun və ya Zəngəzur dəhlizinin üçüncü ölkənin nəzarətinə verilməsi qeyd olunmayıb. Yeni Zəngəzur dəhlizinə nəzarət etmək istəyən ruslar bundan ümidlərini üzsünlər”, - “Hraparak” yazıb.

Qəzet üçtərəfli Putin-Əliyev-Paşinyan formatlı görüşdən imtina edən məhz Paşinyan olması ilə bağlı xəbərlərin olduğunu vurğulayıb. “Belə təəssürat yaranır ki, Paşinyan Qərb mərkəzləri qarşısında götürdüyü öhdəliklərə sadıqdır və Rusiya platformasını rədd edir, üstəlik, Rusiyaya addım-addım Ermənistandan uzaqlaşdırır. Lakin bu kontekstdə Putinin Ermənistan və Azərbaycan liderlərini oktyabrın 23-24-də baş tutacaq BRICS sammitinə - Kazana dəvət etməsi də diqqət çəkir.

Siyasi dairələrdə bu dəvət müxtəlif cür yozulur: bəziləri əmindir ki, Paşinyan Moskvada müəyyən kölgəli aranjimanlar edib və başladığı işi davam etdirmək üçün Kazana gedəcək”, - qəzet qeyd edib.

yət qədər yüksəltməyi planlayır. Prezident İlham Əliyev isə hər iki hökumətin bu oyununu obyektiv olaraq pozur. Yarımçıq mətn imzalanarsa, Paşinyan da göstərəcək ki, sülh əldə etdik. Təbii ki, yekun sülh müqaviləsi olmayacaq. Perspektivdə İrəvanın yenidən manipulyasiyalara əl atmasına təminat yoxdur”.

M.Əsədullazadə açıqladı ki, ona görə də Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın milli maraqlarını üstün tutaraq regionda dayanıqlı sülhün əldə edil-

məsi üçün yekun sülh müqaviləsinin bağlanmasını şərt kimi irəli sürür: “ABŞ və Ermənistan rəhbərliyi isə öz siyasi maraqları üçün yarımçıq sülh müqaviləsinin ortaya atıblar. Prezident MDB sammiti çərçivəsində Paşinyandan fərqli olaraq, rus jurnalistin “sülh müqaviləsi bu il bağlana bilər” sualına bədən hərəkəti ilə “bilmirəm” dedi. Doğru olan budur! Azərbaycana yekun sülh müqaviləsi lazımdır”.

✉ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Ukrayna bu şərtlərlə atəşkəsə hazırdır ABŞ-dan təhlükəsizlik zəmanəti və Avropa İttifaqına daxil olmaq...

Son zamanlar Ukraynada müharibənin dayandırılması və sülh danışıqları mövzusunda müzakirələrin artması fonunda Ukrayna prezidenti Zelenskinin xarici səfərləri də xeyli çoxalıb. Bu, Rusiya ilə danışıqların detallarının Qərblə razılaşdırılması yönündə atılan addım hesab edilir.

"AzPolitika" xəbər verir ki, İtaliyanın "Corriere della Sera" qəzetinin yazdığına görə, Ukrayna ABŞ-dan təhlükəsizlik zəmanətinin alınması və Avropa İttifaqına daxil olmaq müqabilində öz ərazilərinin itirilməsini rəsmən tanımadan hazırkı cəbhə xətti boyunca atəşkəsə hazırdır.

Yazıda qeyd olunur ki, prezident Volodimir Zelenski bir ay ərzində ikinci dəfə İtaliyaya gəlib və burada yenidən baş nazir Giorgia Meloni ilə görüşəcək. Zelenski bu gün Yelisey sarayında Fransa prezidenti Emmanuel Makronla görüşəndən sonra Meloni ilə görüşə gedəcək. Sabah o, Berlində getməzdən əvvəl Roma Papası ilə görüşmək üçün Vatikana səfər edəcək. Zelenski səfərin sonunda Londonda Böyük Britaniyanın baş naziri Key Starmerlə də görüşməyi planlaşdırır.

Nəşr qeyd edir ki, bu fəaliyyəti Zelenskinin Ukrayna üçün sülhü təmin edəcək və onu Rusiyanın gələcək təcavüzlərindən qoruyacaq həll yolu tapmaq istəyindən xəbər verir: "Məlum olduğu kimi, Zelenski qeyd edib ki, Ukraynanın payız-qış aylarında sülh və sabitliyə nail olmaq üçün real imkanları var. O vurğulayıb ki, cəbhədəki vəziyyət 2025-ci ilə qədər müharibəni bitirmək üçün qətiyyətli addımlar atmağa imkanlar açır. İndi Ukrayna qüvvələri Donbassda ciddi sayə malikdir, lakin Kursk vilayətinin işğalı ilə bağlı vəziyyət mürəkkəbdir. Bu hücum əhval-ruhiyyəni yüksəltmək və müttəfiqlərin dəstəyini qazanmaq üçün nəzərdə tutulmuşdu, lakin indi xeyli sayda Ukrayna qüvvələri Rusiya ərazisində müəyyən mənada təcrid vəziyyətindədir və bu, Donbassdakı qüvvələrə kömək etmək imkanlarını məhdudlaşdırır. Kurskdan çıxmaq Ukraynaya xeyli baha başa gələ bilər, çünki o, Rusiya qoşunlarının Sumı bölgəsinə hücum edə biləcəyindən ehtiyatlanır".

Qəzet yazır ki, Zelenski indi avropalılardan ən çox da siyasi dəstək gözləyir: "Məsələn, Zelenski bilir ki, işğal olunmuş ərazilərdən heç vaxt rəsmən imtina edə bilməyəcək. Bununla belə, o, Qərbin müəyyən öhdəlikləri müqabilində hazırkı xətt üzrə - yeni sərhədi rəsmən tanımaqla atəşkəs rejimini qəbul etməyə hazır görünür".

Qeyd olunur ki, Qərbin təhlükəsizlik təminatı deyərək, söhbət ABŞ-ın Yaponiya, Cənubi Koreya və Filipinə verdiyi təhlükəsizlik zəmanətlərinin Ukraynaya da verilməsindən gedir.

İkinci Dünya müharibəsi illərində Azərbaycan cəbhəyə 700 minə yaxın döyüşçü göndərilmişdi. Onlardan 350 mindən çoxu həlak oldu və itkin düşdü. Gələcək il 80-ci ildə qeyd olunacaq qələbənin qazanılmasında Azərbaycanın qəhrəman övladları çoxsaylı igidlilər göstərmiş və adlarını hərbi tarixinə müharibə qəhrəmanları kimi yazdırmışdılar.

Müharibədə 121 nəfər azərbaycanlı Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına, 34 nəfər "Şöhrət" ordeninin hər üç dərəcəsinə layiq görülmüşdü. Minlərlə soydaşımız SSRİ-nin digər orden və medalları ilə təltif olunmuşdu. Həzi Aslanovun, Mehdi Hüseynzadənin, Hüseynbala Əliyevin, İsrail Məmmədovun, Ziya Bünyadovun, Qəzənfər Əkbərovun, Bəhəddin Mirzəyevin, Yusif Sadıxovun, Qafur Məmmədovun, Baloğlan Abbasovun və başqalarının igidlilikləri dillər əzbəri olub.

General Şarl-De Qollun rəhbərlik etdiyi Fransa Müqavimət Hərəkatının qəhrəman döyüşçüsü, Xarqo təxəllüsü ilə tanınan Əhmədiyyə Cəbrayilov Fransanın Milli Qəhrəmanı adına, dövlət bayrağından irəli getmək şərəfinə layiq görülmüşdü. Ümumilikdə, Fransanın müdafiəsində 3 min azərbaycanlı döyüşçü vuruşmuşdu.

Bütün bunlara baxmayaraq, Azərbaycanın faşizm üzərində qələbəyə verdiyi töhfələr Sovet İttifaqının baş birləşmələri tərəfindən lazımcına qiymətləndirilmədi.

Qələbənin əldə olunmasında müstəsna rol oynamış Bakıya "Qəhrəman şəhər" adının verilməsinə də xüsusi diqqətə layiqdir. Təəssüf ki, bu qısqanc münasibət Stalin rejimini əvəz etmiş digər SSRİ rəhbərliyi tərəfindən də davam etdirildi.

Moskvada MDB dövlət başçılarının görüşündə İkinci Dünya müharibəsində qələbənin 80 illiyi ilə bağlı müzakirələrdə Prezident İlham Əliyevin bu barədə çıxışı, əlbəttə, təsadüfi deyil: "Azərbaycan İkinci Dünya müharibəsində qələbənin əldə olunmasına sənədlə töhfə verib. Həmin dövrdə 3 milyon 400 min əhalisi olan Azərbaycandan cəbhəyə 700 minə yaxın insan yollanıb. Döyüş meydanlarında 350 min nəfər həlak olub, 130 azərbaycanlı Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülmüş. Müharibə illərində Azərbaycan neftçiləri cəbhəyə neft və neft məhsullarının 80 faizini, hərbi texnika üçün yağların 96 faizini tədarük edib. Bütün bunlar həmin dövrdə Azərbaycanda istehsal olunub, göstərilən məhsulların o vaxtlar SSRİ-də ümumi istehsalının faizidir. Azərbaycanda 130 növdən çox silah, sursat və texnika, o cümlədən məşhur "Katyuşalar", "Yak-3" qırıcıları istehsal edilirdi. Bakıda 41 hərbi hos-

pital fəaliyyət göstərirdi, 440 min yaralı müalicə alırdı. 1942-ci ilin martında, həmçinin Taqanroq adı ilə tanınan 416-cı Azərbaycan atıcı diviziyasının döyüşçüləri and içdilər və Şimali Qafqazdan başlayan döyüş yolunu Berlində başa çatdırdılar. 416-cı

açıq və minlərlə insanı hər şeylə təmin edib. Bakı neftçiləri döyüşlər gedən zaman 18 saat, 20 saat yatmadan quyuların başında olub, neft çıxardaraq Stalinqrada göndərirdi. Azərbaycanlılar özləri ac qalmasına baxmayaraq, çörək və ərzaq toplayaraq, Stalinqrada

sisliklə yənəmşmişdilər. Tarixçilərin fikrincə, Stalinin "boz kardinalı" adlandırılan Mikoyan Azərbaycana qarşı mənfi münasibətini gizlətmirdi. Hitler üzərində qələbədən sonra Kremlde SSRİ-nin bir sıra şəhərlərinə "Qəhrəman şəhər" fəxri adının verilməsi məsələsi

Bakıya "Qəhrəman şəhər" adının verilməsini onlar əngəlləyib

Mikoyan və Baqramyanın göstərişi ilə Azərbaycanın İkinci Dünya müharibəsi illərində bütün fəaliyyətini gizlətməyə çalışıblar

Azərbaycan atıcı diviziyası 1945-ci il aprel 21-də birincilərin sırasında Berlinin girəcəyinə daxil oldu. Mayın 2-də diviziyanın döyüşçüləri polkovnik Rəşid Məcidovun komandanlığı altında Qələbə Bayrağını Brandenburq darvazası üzərinə sancdılar. Qarşılıqlı fəaliyyət, 9 May ümumi Qələbəmiz MDB-yə üzv dövlətlərin gələcək əməkdaşlığının mühüm amilidir. Azərbaycan bu əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət verir və bundan sonra da qarşılıqlı fəaliyyətimizin möhkəmləndirilməsi işinə öz töhfəsini verəcək".

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan tarixçi, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Zaur Əliyev deyib ki, Azərbaycan İkinci Dünya müharibəsində bir çox istiqamətdə iştirak edib. İnsan faktorundan tutmuş texnika, təbii sərvətlər, qızıl, gümüş, pul, ərzaq, geyim və sairələr ilə Sovet dövlətinin faşizm üzərində qələbəsinə birbaşa səbəb olub: "Bir faktı nəzərinizə çatdırım ki, müharibənin taleyini dəyişən Stalinqrad döyüşü Azərbaycanın dəstəyi ilə qazanılıb. Azərbaycan xalqı Stalinqraddan azad edilməsi üçün düz 17 milyon rublluq qızıl və digər bahalı daş-qaşlarını verib. Stalinqrad döyüşlərinə görə 1600 azərbaycanlı əsgər və zabıt orden və medal alıb. Stalinqraddan olan qaçqınlara Bakı qucaq

yollayıb. Bu döyüşün taleyinin həll edilməsində azərbaycanlıların rolunu danmaq olmaz.

Çar Rusiyası və Sovet İttifaqı dövründə azərbaycanlılar olmasa idi, Rusiya heç bir müharibədə qələbə qazana bilməzdi. Ruslar Çanaqqala savaşında Geliboluda Azərbaycan oğullarının dünyanın böyük ordularına qarşı necə savaşdıqlarını, İkinci Dünya müharibəsi illərində düz Berlində qədr ilk gedənlərin azərbaycanlılar olduğunu bilirlər. Yaponiya ilə savaşlarında Əliağa Şixnliski rusları xilas etdi.

Ümumiyyətlə, Rusiyanın bütün müharibələrində qələbə azərbaycanlı hərbiçilərin sayəsində baş verib. Əfqanıstan savaşında da Azərbaycan oğulları olmasa idi, ruslar beş qat artıq itki verəcəkdilər.

1942-ci ildən Azərbaycan alman ordusunun dağıtılmağa çalışdığı Lend-Liz yükləri üçün "cənub həyat xəttinə" çevrilmişdi. ABŞ-ın SSRİ üçün ayırdığı yüklərin demək olar ki, yarısı Bakıdan keçirdi. Bu faktın özü qəhrəman şəhər adı almağa kifayət edərdi.

Ruslar Stalinin, Mikoyanın və Baqramyanın göstərişi ilə Azərbaycanın bütün fəaliyyətini gizlətməyə çalışdılar. Bakıya "Qəhrəman şəhər" adı verilməsinə məhz bu üçlük səbəb olub. Qələbənin əldə olunmasında müstəsna rol oynamış Bakıya "Qəhrəman şəhər" adının verilməsinə də xə-

müzakirə olunanda Mikoyan Bakının bu siyahıya salınmasının qəti əleyhinə çıxış edib.

Təəssüf ki, bu qısqanc münasibət Stalin rejimini əvəz etmiş digər SSRİ rəhbərliyi tərəfindən də davam etdirilmişdi. Hələ 70-ci illərdə Bakıya "Qəhrəman şəhər" adı verilməsi ilə bağlı Moskvaya müraciət edilib. Təsəvvür edin ki, 1941-45-ci illərdə cəmi iki şəhərin ətrafında ikiqat hərbi hava hücumundan müdafiə sistemi yaradılmışdı. Bunlardan biri Moskva idi, ikincisi Bakı. İş burasındadır ki, Bakıya niyə "Qəhrəman şəhər" adı verilmədiyinin sirri də budur. Hətta Sovet İttifaqı marşalları G.K.Jukov və K.K.Rokossovskinin "Bakı təkə neftinə görə "Qəhrəman şəhər" adı daşımağa layiqdir" təklifini də qəbul etməyiblər.

Əlbəttə, "Qəhrəman şəhər" adı sırf simvolik xarakter daşıyır. Azərbaycan başda olmaqla, digər keçmiş sovet respublikalarının əziyyətini yerə vuran Rusiya çoxdan özünü İkinci Dünya müharibəsinin yeganə qalibi hesab edir və digərlərinə qarşı haqsızlıq etməkdə davam edir. Qəhrəman şəhərin sakinlərinə çevrilən bəkililər Rusiyadan konkret heç nə almayacaqlar. Heç nə də lazım deyil. Bakı onsuz da tarixin qəhrəman şəhər adını cəllad Sisyanovun başını kəsəndə alıb".

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
Musavat.com

● ctimai rəy üzrə ixtisaslaşan GORBI Beynəlxalq Tədqiqat Mərkəzi Gürcüstanda keçirdiyi seçki sorğusunun nəticələrini açıqlayıb. Hesabata görə, 18-30 sentyabr arası 1700 nəfər arasında aparılmış sorğuda hakim "Gürcü Arzusu - Demokratik Gürcüstan" Partiyası önə çıxıb: respondentlərin 59,5 faizi oktyabrın 26-na təyin olunmuş parlament seçkisində bu quruma səs verəcəyini bəyan edib.

"Gürcü Arzusu" seçkiyə Xalqın Gücü Partiyası ilə birlikdə qatılıb.

Üç müxalif partiyayı birleşdirən Birlik - Milli Hərəkət koalisiyası 13,6 faiz səsə göstərilir. Bu koalisiyada əsas qurum sabiq prezident Mixail Saakaşviliyə bağlı Vahid Milli Hərəkət Partiyasıdır.

Yeniliklər koalisiyasına respondentlərin 10,3 faizi dəstək ifadə edib. Bu koalisiyaya Vahid Milli Hərəkət Partiyasının sabiq üzvlərinin yaratdığı üç müxalif partiya da xildir.

Qalan seçki iştirakçılarının heç birinin 5 faizlik baryeri aşmadığı bildirilir.

Parlament seçkisinə 19 partiya qatılıb.

150 yerlik parlament proporsional üsulla (partiyanın siyahıları üzrə) seçilir. Qanunverici orqana düşmək üçün etibarlı səsə azı 5 faizini toplamaq gərəkdir.

Hökuməti qanunverici orqanda azı 76 mandatı olan

oktyabrın 26-na təyin edilmiş parlament seçkilərinə müxalifətin xeyrinə müdaxilədir. Bunu hakim "Gürcü Arzusu - Demokratik Gürcüstan" Partiyasının icraçı katibi Mamuka Mdinardze keçirdiyi mətbuat konfransında belə deyib. Avropa rəsmilərinin fikrincə, ölkədə "demokratiyanı sarsıdan"lar, o cümlədən hakim partiyanın qurucusu Bidzina İvanişvili. Sənəddə həmçinin Gürcüstanda "xarici agentlər" haqqında qəbul edilən qanunlar və LGBT təbliğatına qadağa qoyulması ilə bağlı tənqidlər yer alıb.

"Bu, ölkənin daxili işlərinə müdaxilə olmaqla yanaşı, həm də seçkilərə Milli Hərəkətin xeyrinə təsir etmək cəhdidir", - Mdinardze bildirib.

Onun sözlərinə görə, qətnamə Gürcüstan hakimiyyətini Rusiya Federasiyasına qarşı iqtisadi sanksiyalar tətbiq etməyə çağırır: "Bu o deməkdir ki, iqtisadi baxımdan Gürcüstan,

Qərbdən "Gürcü Arzusu"na görünməmiş basqılar

Respondentlərin 59,5 faizi oktyabrın 26-na təyin olunmuş parlament seçkisində hakim partiya səs verəcəklərini deyir

ropa Komissiyasının vitse-prezidenti Vera Jurova Avropa Parlamentində Gürcüstan üzrə plenar iclasda deyib. Avropa Komissiyasının vitse-prezidentinin sözlərinə görə, oktyabrın 26-da keçiriləcək parlament seçkiləri Gürcüstanın Aİ-yə gedən yolu üçün həlledicidir: "Oktyabrın 26-da 3 milyondan çox gürcü yeni parlamentin seçilməsi üçün səs verəcək. Bu parlament seçkiləri Gürcüstanın Aİ-yə gedən yolu üçün həlledici əhəmiyyətə malikdir. Onlar həm də Gürcüstanın demokratiyası üçün

rın siyasətləri ilə bir araya sığmır. Siz eyni zamanda həm avropaperəst, həm də kremlperəst ola bilməzsiniz. Yaxud da həm Avropa həyat tərzini dəstəkləyər, həm də Stalini vəsf edə bilməzsiniz". Bu sözləri isə Avropa Parlamentində Gürcüstan məsələsi ilə bağlı debatda avropalı parlamentari Rasa Jukneviçəne bildirib.

Parlamentari Gürcüstanla bağlı qətnaməni razılaşdırdıqları Avropa Parlamentinin digər qruplarına təşəkkür edib: "Avropa Par-

Gürcüstanın hakim partiyasının azərbaycanlı deputatları danışdı

"Gürcü Arzusu"nun parlament seçkilərində qələbəsi regionda sülh və sabitlik deməkdir"

Oktyabrın 26-da Gürcüstanda parlament seçkiləri keçiriləcək. Bu parlament seçkilərinin nəticəsi bəzi ekspertlər tərəfindən ölkənin Avropa və Rusiya ilə münasibətlərinin tənzimlənməsində dönüş nöqtəsi kimi dəyərləndirilir.

Savalan Mirzoyev

Gürcüstanda gedən siyasi proseslərdə bu ölkədə yaşayan yüz minlərlə azərbaycanlı da aktiv iştirak edir.

Hakim "Gürcü Arzusu" Partiyasından olan deputat Savalan Mirzoyev APA-nın Gürcüstan bürosuna açıqlamasında bildirib ki, parlament seçkilərində iqtidarın qələbəsi Gürcüstanda və regionda sülhün möhkəmləndirilməsi anlamına gələcək.

"Gürcü Arzusu"nun qələbəsi, ilk növbədə, regionda sülhün qorunması və saxlanılması deməkdir. Partiya rəhbərləri də dəfələrlə öz çıxışlarında qeyd edib ki, bizim üçün ən vacibi bu gün dünyada gedən hadisələrdən dolayı Gürcüstanda da sülhün qorunub saxlanılmasıdır. Bu, Gürcüstan vətəndaşları və Gürcüstan üçün çox önəmlidir. Bizim ən böyük qələbəmizi əldə etdikdən sonra ölkədə qoruyub saxlamaq istədiyimiz də, ilk növbədə, eyni sülh və sabitlikdir. Gürcüstan özü müharibə rejimində yaşayan bir ölkədir, torpaqlarımızın 20 faizi işğal altındadır. Ona görə də biz çalışırıq ki, ərəzi bütövlüyü problemimizi sülh yolu ilə həll edək, ölkədə hansısa müharibə başlamasın", - deyər Savalan Mirzoyev vurğulayıb.

"Gürcü Arzusu" Partiyasının Marneuli-Qardabani dairəsindən namizədi, hazırda parlamentin deputatı olan Zaur Darğallı isə açıqlamasında ölkə müxalifətinin xaricdən idarə edildiyini, onların planlaşdırdığı siyasətin Gürcüstanın və onun xalqının maraqlarına zidd olduğunu bildirib.

"Gürcüstanda radikal müxalifətin ölkənin bir çox istiqamətlərdə problemlə üzləşməsi üçün planlaşdırdığı siyasət var. Rusiya və Gürcüstan arasında müharibə cəbhəsinin açılması, Gürcüstandan könüllülərin Ukraynaya gedərək müharibəyə qoşulması, Gürcüstanın Rusiyaya qarşı sanksiya tətbiq etməsi - Gürcüstanın qarşısına qoyulmuş bu tələblər Gürcüstanı zərər verəcək tələblərdir və bu gün marionet müxalif qüvvələr bunu həyata keçirə bilər. "Gürcü Arzusu" hakimiyyəti yeganə hakimiyyətdir ki, xaricdən gələn bu tələblərə qarşıdır. Bu gün ölkənin özü öz gələcəyi və inkişafı ilə bağlı qərar verir", - deyər Zaur Darğallı qeyd edib.

partiya formalaşdırır. 2012, 2016 və 2020-ci illərin parlament seçkilərində "Gürcü Arzusu - Demokratik Gürcüstan" Partiyası qalib gələrək hökumət qurub.

Avropa İttifaqının (Aİ) Gürcüstandakı səfiri Pavel Hercinski Tiflisdə hakim "Gürcü Arzusu" Partiyasının yeni seçki plakatlmasına münasibət bildirib. Plakatlarda bir yanda Ukraynadakı xarabalıqlar və digər yanda dinc Gürcüstan təsvir olunur.

"Hesab edirəm ki, bu pankartlar hədsiz biabırçı və iyrəncdir. Çünki Gürcüstanda və Avropa İttifaqında sülh Ukrayna xalqının fədakarlıqları sayəsində qorunub saxlanılır. Avropa Ukraynaya dəstəkləməkdə davam edir, çünki o, mübarizənin təkə suverenlik üçün deyil, bütün qanuni dünyaya nizamı uğrunda olduğuna inanır", - deyər Aİ səfiri bildirib.

Avropa Parlamentinin oktyabrın 9-da qəbul etdiyi qətnamə Gürcüstanda

bütün hesablamalara görə, pandemiya dövründəkindən ən azı iki dəfə pis vəziyyətdə olacaq".

Avropa İttifaqı da bəyan edib ki, Gürcüstan hakimiyyətinin "antidemokratik hərəkətlərinə və onların anti-Qərb ritorikasına" cavab olaraq Gürcüstan vətəndaşları üçün vizasız rejimi dayandırmağa hazırdır. Bundan əlavə, Aİ Gürcüstan hökumətinin nümayəndələri ilə yüksək səviyyəli görüşləri dayandırmaq qərarına gəlib.

Avropalı rəsmilər Gürcüstan və hakim "Gürcü Arzusu - Demokratik Gürcüstan" Partiyasının fəaliyyətini tənqid edir, ölkənin Aİ-yə gedən yolunun "bağlandığı" qənaətinə bölüşürlər.

"Biz ümid edirdik ki, namizəd statusu Gürcüstan hökuməti üçün güclü stimula olacaq. Lakin son aylarda Gürcüstan rəsmiləri ölkəni bu məqsəddən uzaqlaşdıran qanunlar qəbul ediblər". Bu sözləri Av-

ropalı rəsmilər Gürcüstan üzrə plenar iclasda deyib.

"Keçən ilin dekabrında Gürcüstan Aİ-yə namizəd statusunu alanda biz ümid edirdik ki, bu, hökumətin Aİ-yə üzlük danışıqlarına başlamaq üçün mühüm islahatlar həyata keçirməsi üçün güclü stimula verəcək. Əvəzində son aylarda hakim partiyanın rəsmiləri ölkəni bu məqsəddən uzaqlaşdıran qanunlar təklif ediblər. Geniş etirazlara baxmayaraq, vətəndaş cəmiyyəti və media qurumlarının fəaliyyətinə əngəl törədən "Şəffaflıq haqqında" qanun yenidən gündəmə gətirilib və qəbul edilib. LGBT icmasını ləkələyən və dövlət qurumlarının müstəqilliyini zəiflədən başqa təkliflər də irəli sürülüb. Eyni zamanda, Aİ qarşı ritorika daha da güclənib", - Jurova bildirib.

"Avropa Parlamenti Bidzina İvanişviliyə və onun "Gürcü Arzusu"ndakı dostlarına çox aydın mesaj göndərir: Avropa Birliyinə qoşulmaq onla-

mentini qarşıdan gələn seçkiləri diqqətlə izləyəcək. Bir daha təkrar edirik ki, seçkilər beynəlxalq standartlara tam uyğun olmalıdır. Əgər "Gürcü Arzusu" Lukaşenkonun yolu ilə getməyə davam edərsə, Avropa İttifaqı reaksiya verməyə və Gürcüstanın viza rejiminin liberallaşdırılması meyarları da daxil olmaqla öhdəliklərini yerinə yetirməsinə yerindən baxmağa məcbur olacaq", - deyər Rasa Jukneviçəne qeyd edib. (Ayna.az)

Onun sözlərinə görə, Avropa Parlamentinin üzvləri həmçinin sabiq Prezident Mixail Saakaşvilinin həbsdən dərhal və qeyd-şərtsiz azad edilməsini tələb edirlər: "Biz həmçinin Mixail Saakaşvilini dərhal və qeyd-şərtsiz azad etməyə çağırıq. Gürcüstan hökuməti Saakaşvilinin həyatına və sağlamlığına dəyən zərərə görə cavabdeh olmalıdır. İndi Gürcüstanın gələcəyi ilə bağlı qərar gürcü xalqının əlindədir.

Hörmətli gürcülər, Gürcüstanın gələcəyi üçün sizdən daha məsuliyyətli heç kim ola bilməz. Ümid edirik ki, Gürcüstan xalqı demokratik Avropa ailəsi yoluna qayıdacaq".

Aİ-nin Gürcüstandakı səfiri Pavel Qerçinski isə gürcü mediasına müsahibəsində deyib ki, "Gürcü Arzusu"nun hakimiyyəti dövründə Gürcüstan heç vaxt Aİ-yə üzv ola bilməz. Diplomatin sözlərinə görə, Gürcüstan rəhbərliyi istəklərinə baxmayaraq, ölkə əhalisinin Aİ-yə üzlükdən uzaqlaşdırılır. Qerçinski Gürcüstan Aİ-yə namizəd statusu verməsini diplomatik karyerasında ən böyük uğuru hesab edir.

"Bəs Gürcüstan namizəd statusunu aldıqdan sonra nə baş verdi? Əhalinin ekseriy-

yəti və müxalifət partiyaları Aİ-yə üzv olmaq istəyir, lakin hakimiyyət insanları bu ittifaqa üzlükdən uzaqlaşdırır. Gürcüstan hökumətinin üzvləri Aİ dəyərlərindən uzaqdırlar", - diplomat qeyd edib.

Qerçinski oktyabrın 26-da keçiriləcək parlament seçkilərindən sonra Gürcüstanın "indiki mərhələdə dayandırılmış Aİ yoluna" qayıdacağına ümid etdiyini bildirib.

Səfir əlavə edib ki, Aİ Gürcüstanda demokratik hökumət olacağı təqdirdə onunla danışıqları bərpa etməyə hazırdır: "Deməliyəm ki, indiki hakim partiyanın dövründə Gürcüstan heç vaxt Aİ üzvü olmayacaq".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Ermenistan 2020-ci ildə Bakı, İrəvan və Moskvanın imzaladığı üçtərəfli bəyanatdan “formal olaraq” imzasını geri götürür. Eyni zamanda il yarımına yaxındır ki, regionda kommunikasiyaların açılmasına dair üçtərəfli işçi qrup çərçivəsində heç bir irəliləyiş yoxdur. Belə bir açıqlama ilə Rusiya baş nazirinin müavini Aleksey Overçuk çıxış edib. Overçukun dediklərindən belə belli olur ki, regionda kommunikasiyaların açılması prosesində Rusiyanın iştirakı zəruridir. Bura Zəngəzur dəhlizi də daxildir.

“Bakı-xeber.com” yazır ki, Rusiya bu dəhlizin məhz onun nəzarəti altında açılmasını istəyir. ABŞ başda olmaqla, Qərb ölkələri isə əks-mövqə sərgiləyərək dəhlizə özlərinin nəzarətini istəyirlər. Beləliklə də Zəngəzur dəhlizi üzərində Rusiya ilə Qərbin daha kəskin rəqabətinin başladığı müşahidə olunur. Xatırladaq ki, ki, 2021-ci il yanvarın 11-də Rusiya, Ermənistan və Azərbaycan liderlərinin Moskvada keçirilən görüşündə regional kommunikasiyaların bloklaşmasına dair razılıq əldə olunub. Üç ölkənin baş nazirinin müavinləri səviyyəsində işçi qrup yaradılıb ki, bu qrup regionda nəqliyyat və iqtisadi əlaqələrin qurulması ilə məşğul olmalıdır.

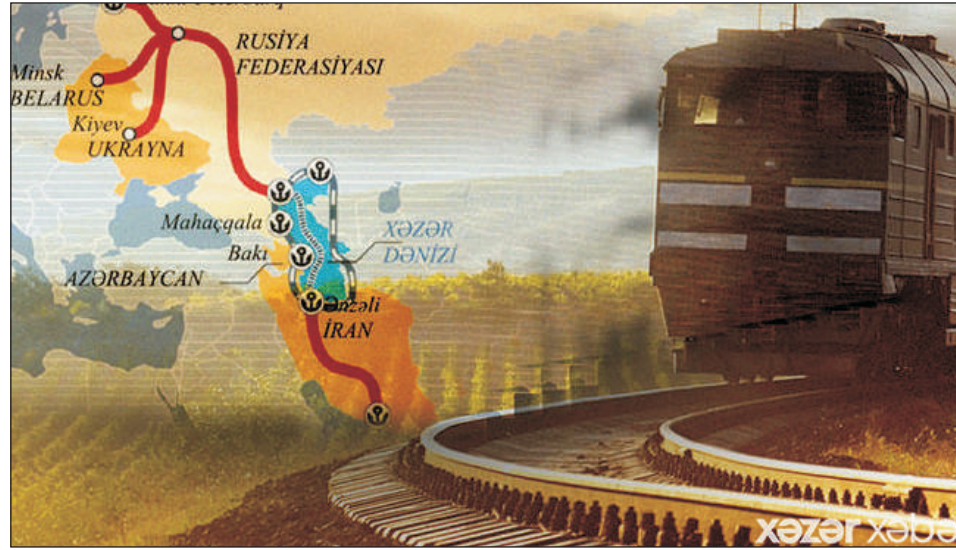
Rusiya dövlət başçısının mətbuat katibi Dmitri Peskov bunların fonunda maraqlı bir açıqlama verib. Belə ki, Peskov Rusiya liderinin Azərbaycan və Ermənistan arasında olan həmkarları ilə görüşlərində Zəngəzur dəhlizi mövzusunun müzakirə olunub-olunmadığına dair sualı cavablayıb: “Rusiya prezidenti Vladimir Putinin Azərbaycan və Ermənistan liderləri ilə danışıqları zamanı Zəngəzur dəhlizi mövzusunda, yəqin ki, toxunulub. Putin onla-

rın hər biri ilə ayrı-ayrılıqda üz-üzə danışıb. Üstəlik, prezident yarım saat oturub, ona görə də mütləq ki fikir mübadiləsi aparılıb. Həmçinin Zəngəzur dəhlizi mövzusunda da toxunulub”. Hazırda görünən odur ki, proseslərin necə getməsinə asılı olmayaraq, Kreml 10 noyabr bəyanatının 9-cu, sonuncu maddəsinə uyğun olaraq regionda kommunikasiyaların açılmasında və kommunikasiya xəttinə nəzarət etməkdə maraqlıdır. Onu da qeyd edək ki, İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Azərbaycanın regionla bağlı əsas prioritetlərindən biri Zəngəzur dəhlizinin açılmasıdır. Çünki perspektivdə Zəngəzur dəhlizinin açılması regional əməkdaşlıq mühitinin təmin olunması baxımından mühüm rol oynayır. Bu, nəinki regional, həm də global əhəmiyyətli layihədir. Təsəffü deyil ki, bir çox geosiyasi aktorlar da Zəngəzur dəhlizinin açılmasını dəstəkləyir.

Hazırda prosese Ermənistan əngəl yaradır və bu məsələdə hələ də İrandan dəstək almaqda davam edir. İran Zəngəzur dəhlizinin açılmasını özünün “qırmızı xətti” olaraq görməkdə və bu məsələyə qarşı çıxmaqda da-

Zəngəzur dəhlizi uğrunda global savaş

Dəhlizin regional barışa fayda verəcək mexanizmə çevrilməsi lazımdır

vam edir. Bu fonda Cənubi Azərbaycandan olan politoloq Teoman Aktan qeyd edir: “İranda Zəngəzur koridoruna verilən təpki, bir də türk bölgələrində, Azərbaycanda olan aydınların bu məsələyə verdiyi təpki var. İstər islahatçı qanaddan olsun, istər mühafizəkar qanaddan, yerli aydınlar bu layihənin gerçəkləşməsinin bölgənin rifahına

fayda gətirməsi baxımından məsələni diqqətə alırlar. Amma mərkəz aydınları məsələyə çox fərqli yöndən yanaşır. İnkaredilməz bir gerçəklik var ki, İranın Azərbaycan bölgəsində Quzey Azərbaycanla olan bir kültür və dil yaxınlığı var və bu yaxınlıq mərkəz aydınlarının gözündən bir təhdid kimi görünür”. **Politoloqun sözlərinə görə, İran**

Azərbaycanında yerli aydınlar və siyasətçilər Azərbaycan və Türkiyənin iqtisadi anlamda böyümələrinin bölgə xalqının yararına olduğunu düşünürlər: “Yerli aydınların gözündən mənim oxuduğum qədərli ilə bölgədəki ölkələrin rifah anlamında, iqtisadi anlamda böyüməsi bir təhdid kimi deyil, tam tərsi, bölgənin tamami-

nin rifahına yararlı ola biləcək bir durumdur. İstər Azərbaycan Cümhuriyyəti olsun, istər Türkiyə Cümhuriyyəti, bunların iqtisadi anlamda böyüməsi eyni zamanda qısa müddətdə İranın şimal bölgələrinin iqtisadiyyatı və yaşam standartlarının yüksəlməsində faydalı olacaq. Dolayısı ilə yerli aydınlarla mərkəz aydınları məsələyə çox fərqli yerdən baxırlar. Onun üçün Zəngəzur koridoru məsələsində də İranın içindən çox fərqli səslər eşidirik. Zəngəzur koridorunun regional barışa fayda verəcək şəkildə bir mexanizmə çevrilməsi lazımdır. Bu da siyasətçilərin iradəsindən, məsələyə sağlam düşüncə ilə yanaşmalarından, eləcə də bölgədəki vətəndaş cəmiyyəti quruluşlarının, medianın, düşüncə insanlarının bu fürsəti doğru-düzgün dəyərləndirmələrindən asılıdır”.

Qeyd edək ki, Rusiya da İranın Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı mövqeyinə qarşı çıxır.

□ **“Yeni Müsavat”**

ABŞ kəşfiyyatı: İran Harrisin prezident olmasını istəyir

Tehran niyə “ən böyük düşmənimiz İrandır” deyən namizədi seçir?

ABŞ-dəki prezident seçkilərində Rusiya Donald Trampın, İran isə Kamala Harrisin qələbəsində maraqlıdır. ABŞ Milli Kəşfiyyat Direktoru Ofisinin son hesabatında belə deyilir. Hesabata görə, Rusiya, İran və Çinin ABŞ ilə bağlı siyasi hədəflərində heç bir dəyişiklik müşahidə olunmur. Xüsusilə Rusiya və İranın seçkilərə müdaxilə imkanlarından istifadə etməyə çalışdıqları qeyd olunur.

Eyni zamanda kəşfiyyat rəsmilərinin qeyd etdiyi kimi, Rusiya və İran gələcək prezidentin kimliyi ilə bağlı fərqli mövqeyə malikdir.

Hesabata görə, Rusiya ABŞ-in keçmiş prezidenti Donald Trampın şanslarını artırmağa yönəlmiş təsir kampaniyalarını davam etdirir və eyni zamanda vitse-prezident Kamala Harrisin kampaniyasına zərər vurmağa çalışır.

Kəşfiyyat rəsmiləri hesab edirlər ki, İran İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusu agentləri Trampın kampaniyasını hədəf alan haker hücumları və digər əməliyyatlar keçirir, respublikaların namizədinə zərər vururlar. Bütün bunlar eyni zamanda Harrisin dəstəkləməyə yönəlib.

ABŞ kəşfiyyatının məlumatına görə, Çin hələ ki ABŞ-dəki prezidentlik kampaniyasına müdaxilə etməyib. Onun söyləri daha çox Pekinin maraqlarına qarşı olan və Konqresə seçiləcək yerli namizədlərlə mübarizəyə yönəlib.

Bəllidir ki, Trampın prezidentliyi dövründə ABŞ İranla “altılıq ölkələri”nin nüvə razi-

laşmasından çıxıb. Amma Tehran niyə “ABŞ-in ən böyük düşməni İrandır” bəyanatını vermisi Harrisin prezident olmasını istəyir? Bayden administrasiyası ilə hansısa anlaşmamı var?

AĞ Partiya başqanının müavini, siyasi şərhçi Kamran Məmmədli Harrisin cənub qonşumuz üçün daha əlverişli sayır: “Hesab edirəm ki, İranın Kamala Harrisin prezidentliyini dəstəkləməsi ilə bağlı iddialar bir neçə faktorla izah edilə bilər və bunlar həm regional, həm də global strateji maraqlarla əlaqələndirilir. Birincisi, ABŞ-in keçmiş prezidenti Donald Trampın dövründə İranla əlaqələr ciddi şəkildə pisləşmişdi. Tramp administrasiyası, xüsusilə ABŞ-in İranla nüvə razılaşmasından çıxması və İranla qarşı sərt sanksiyalar tətbiq etməsi Tehranın Vaşinqtonla münasibətlərini gərginləşdirdi. Ey-

ni zamanda məhz Tramp dövründə ABŞ Qüdsü İsrailin paytaxtı kimi tanıyaraq İsrailə ciddi dəstək vermişdi. İndi də seçiləcəyi təqdirdə İsrailə tam və lümitsiz dəstək verəcəyini vəd edib. İkincisi, Kamala Harrisin prezident olması halında, İran ABŞ-la daha yumşaq diplomatik danışıqların və mümkün razılaşmaların olacağına ümid edir. Hətta bir neçə gün öncə İran prezidentliyi dəstəkləməsi ilə bağlı etiraf etdi ki, biz HƏMAS lideri Haniyənin ölümündən sonra ABŞ-la bəzi məsələlərdə razılığa gəldik və bu səbəbdən də İsrailə sərt cavab tədbiri həyata keçirmədik. Həmçinin Respublikaçılardan fərqli olaraq Demokratlar İsrailin həm İranla, həm də Livana son hücumlarını birmənalı şəkildə dəstəkləmir. Bayden administrasiyası dəfələrlə İsrailə hücumları dayandırmaq və sivil əhalinin hədəf alın-

masının yanlış olduğunu bildirir. Hücumlarını hüquq çərçivəsində, siviləri hədəf almamaqla etməsini, addımlarına çəki-düzən verməsini tələb edir. Qısacası, Bayden administrasiyası Trampdan fərqli olaraq İsrailə “nə istəyirsən elə, arxandayam” demir. Bu baxımdan hesab edirəm ki, hər iki prezidentliyə namizəd İranla qarşı İsrailin yanında olsa da, Harris Trampdan müqayisədə İran üçün daha əlverişli və dialoqa açıqdır. Bu baxımdan Harrisin dəstəkləmələri də anlaşılırdır”.

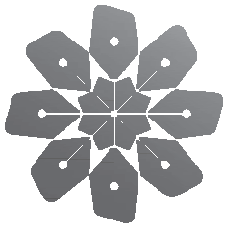
Beynəlxalq münasibətlər üzrə şərhçi Şəhla Cəlilzadənin sözlərinə görə, Rusiyanın Tramp, İranın isə Harris leh-nə seçki kampaniyasına müdaxilə etməsi tezisi ABŞ-in öz media orqanları tərəfindən yayılan və seçki nəticələrinə təsir edə biləcək təbliğat növü kimi istifadə olunan

“saxta diskurs”dan başqa bir şey deyil: “Məsələn, Trampın kanalı olan “Fox News” deyir ki, İran anti-Tramp müdaxilələri edir və bununla Harrisin seçilməsinə çalışır. Co Bayden və davamçısı Harris 7 oktyabr hadisələrinin, Rusiya-Ukrayna müharibəsinin başlanmasında, ABŞ-in Əfqanıstandan çıxarılmasında, ölkədəki inflyasiya və s.-də günahlandırır Tramp Harrisin qalib gələcəyi təqdirdə İranın ABŞ üzərində, həmçinin onun regional maraqları üzərində üstünlük qazanmış olacağını iddia edir. Beləliklə, Tramp böyük ölçüdə anti-İran sentimentinin yaradıldığı ABŞ cəmiyyətinə öz təbliğat alətləri ilə ideoloji təzyiq göstərərək “Harris seçməyin, baxın, onu İran belə dəstəkləyir” mesajı ötürür. Təbii ki, bu, sadəcə, quru sözlərdir. Eynilə Harris Ukrayna müharibəsi səbəbilə Qərb ictimai rəyində olduqca neqativ qiymət alan, ABŞ-in ənənəvi rəqibi Rusiyanın Trampı dəstəklədiyi tezisini yaymaqla öz mövqeyini gücləndirməyə çalışır. 2016-cı ildə Tramp qalib gələndən sonra da uzun müddət Rusiyanın seçkilərə müdaxilə etməsi ilə bağlı müzakirələr getmişdi. Hətta Rusiya ilə əlaqədar mövzu Trampın 2020-ci il yanvarda impichmentə məruz qalması ilə nəticələnmişdi. Hərbi yardım göstərilməsi qarşılığında Ukraynadan Co Bayden və oğlu Hunter Baydenin bu ölkədəki biznes sazişləri və əlaqələri ilə bağlı məlumat ötürülməsini tələb edən Trampın səs yazısı informasiya məkanına sızdırılaraq onun impichmenti ilə nəticə-

lənmişdi. Lakin Senat onu dəstəkləmiş və o, vəzifəsindən 2020-ci ilin noyabrında prezidentlik dövrü bitdiyi üçün ayrılmışdı. Baydenin dövründə Ukraynaya dəstək üçün 300 milyard dollara yaxın yardım ayrılıbmışdır. Tramp qalib gələrsə Rusiya-Ukrayna cəbhəsində vəziyyətin dəyişəcəyi ehtimal oluna bilər. Lakin İrana gəlincə, ABŞ-da kimin prezident olmasından asılı olmayaraq İran “şər oxu”nda yer alan, “terroru dəstəkləyən” ölkə olaraq qalmaqda davam edəcək, ta ki, sistem dəyişilənə qədər. Trampın İranla nüvə sazişindən çıxması, Baydenin İranın proksi güclərlə Yəmən, Suriya, İran və indiki İsraili qarışdırmasını vurğulaması, yaxud Harrisin İranla bağlı ən son açıqlamaları da bunu sübut edir”.

Beynəlxalq Münasibətlər və Diplomatiya Araşdırmaları Mərkəzinin eksperti Kənan Novruzovun fikrincə, İran üçün respublikaçılar pislər arasında daha yaxşı olanıdır: “Bu hesabatın həqiqətə uyğun olduğunu düşünmürəm. Bir müddət Rusiya prezidenti Vladimir Putin də seçkilərdə Demokratların qalib gəlmək istədiyini demişdi. Halbuki çoxlarına məlumdur ki, Moskva-Vaşinqton münasibətləri respublikaçı Donald Trampın hakimiyyəti dövründə daha loyal idi. Yeni Putin bir növ “tərs psixologiya” etmişdi. Həmçinin o zaman İranla münasibətlər də indikindən nisbətən yaxşı idi. Çünki Tramp iqtisadi düşünür və “yumşaq güc”ə üstünlük verir. Düşünürəm ki, bu iddia manipulyasiya cəhdindən başqa bir şey deyil. Reallıqla İran üçün Respublikaçılar pislər arasında daha yaxşı olanıdır”.

□ **Cavansir ABBASLI, “Yeni Müsavat”**

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədanın İnkişafı
Agentliyi**

Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi

Hazırlanmış bir hesabatla görə, təcili tədbirlər görülməyə, 2030-cu ilə qədər biomüxtəlifliyin azalması qarşısını almaq mümkün olmayacaq. Bu məqsəd 2022-ci ilin dekabrında keçirilən BMT-nin biomüxtəliflik sammitinin əsas mövzularından biri olub.

Bəzən iqlimin dəyişməsi biomüxtəlifliyin itirilməsinin başlıca səbəbi kimi göstərilir. Ekoloqlar hesab edir ki, iqlim dəyişmələri ərzaq, həyat üçün gəlir və vasitələrin vacib mənbəyi olan daxili su ekosistemlərinə də mənfi təsir göstərir. Belə ki, son 10 ildə dünyada balıqların 20 faizindən çoxu ya itib, ya itmək təhlükəsi altındadır, ya da nadir hesab oluna bilər. Dəniz ekosistemləri də iqlim dəyişmələrinə qarşı çox həssasdır. İqlim dəyişmələri kənd təsərrüfatında da mənfi izlər buraxır, zərərverici və xəstəliklərin yayılmasına şərait yaradır, bitkilərin məhsuldarlığına təsir göstərir.

Eyni zamanda yağışların rejiminin dəyişməsi, güclü yağış zamanı torpaqdan faydalı maddələrin daha intensiv yuyulması, küləklərin güclənməsi və daha quru rayonlarda təsadüfi meşə yağınlının sayının artması nəticəsində də ətraf aləm ciddi ziyan görür. Bir sözlə, iqlimin dəyişməsi biomüxtəlifliyə təhlükə törədir. Nə qədər acınacaqlı olsa da, XXI əsrin başlanğıcında bəşəriyyət iqlim dəyişiklikləri ilə üz-büz qalıb. Odur ki, yaranmış vəziyyət biomüxtəlifliyin qorunub saxlanılması və davamlı istifadəsinə dair ciddi tədbirlər görülməsini tələb edir. Bu gün Xəzərdə biomüxtəlifliyin azalması əsas səbəb kimi iqlim dəyişikliyi göstərilir.

Biomüxtəliflik Yerdəki həyatın müxtəlifliyi üçün vacibdir; Bura heyvanlar, bitkilər, göbə-

ləklər və bakteriyalar kimi mikroorqanizmlər daxildir.

Heyvanlar və bitkilər insanlara yaşamaq üçün lazım olan hər şeyi verir. Bunlara şirin su, qida və dərmanlar daxildir.

Ancaq bunun üçün heyvan və bitki müxtəlifliyinin birlikdə işləməsi lazımdır.

Bitkilər təbii mühitin sağlamlığı üçün də çox vacibdir.

Bitkilər havanın təmizlənməsi, yüksələn temperaturun sabitləşdirilməsi və iqlim dəyişikliyindən qorunmaq üçün vacibdir.

Manqrov bataqlıqları və mərcan rifləri yüksələn dəniz səviyyəsinin eroziyaya qarşı müdafiəsi kimi çıxış edə bilər.

Şəhərlərdə tez-tez rast gəlinən çinar və digər ağac növləri karbon qazının udulmasında və havadan toz hissəciklərinin çıxarılmasında mühüm rol oynayır.

Bu davamlı həyatı fəaliyyətləri əsas ehtiyaclarına qaynaq təmin edir. Ekosistemlərin kompleks, müxtəlif struktur və funksiyaları əldə etməsinin səbəbi yabani növlərin xilas olması, inkişaf etdirilməsi, diversifikasiyası və yeni genetik xüsusiyyətlər əldə etməsidir. Yabani qohumları təbiətdə olan bitki və heyvan növləri kənd təsərrüfatı istehsalının əsaslarıdır. Yer üzündə əkinçilik potensialına malik olan sahələr və su ehtiyatları sürətlə çirkəndirir və azalır.

Dünyada bioloji müxtəliflik və s. Birləşmiş Millətlər Təşki-

Ekologiya

YENİ ÜSAVAT
N 185 (8558) 11 oktyabr 2024

İnsan niyə təbiətin qəniminə çevrilib?

Tədbir görməsək, canlılar aləmi belə məhv olacaq...

latının Ətraf Mühit Proqramı (UNEP) tərəfindən işə başlanmışdır. 1992 Davamlı İnkişaf üzrə Dünya Sammiti bioloji müxtəlifliyin azalması yalnız Bioloji Müxtəliflik Konvensiyasının beynəlxalq səyləri ilə həll oluna biləcəyini qəbul edir.

Türkiyə də tərəf olduğu müqaviləni imzalamış və 4177 sayılı Qanunla seçdi. Biomüxtəliflik Konvensiyası bioloji müxtəlifliyin qorunması, davamlı bioloji müxtəlifliyin istifadəsi və genetik resurslardan ədalətli faydaları bölüşdürməyi hədəfləyir.

Zamanla növlərin təkamülü və yox olması təbii bir prosesdir. İndiyə qədər Yer kürəsində yaşamış bütün növlərin 98 faizinin nəslı kəsilib. Bunun-

la belə, növlərin yox olması hazırda elm adamlarının proqnozlaşdırdığından 100-1000 dəfə tez baş verir. Nəticədə, bir çox elm adamı insan növünün Yer kürəsində "kütləvi yoxa çıxmaya" səbəb ola biləcəyi barədə xəbərdarlıq edir. Beynəlxalq Təbiəti Mühafizə İttifaqı (IUCN) 1964-cü ildən nəslı kəsilməkdə olan növləri "qırmızı siyahı"ya salır. Qiymətləndirilən 150 mindən çox növün 28 faizinin nəslı kəsilmək təhlükəsi ilə üzləşdiyi qeyd edilir.

BMT-nin IPBES kimi tanınan biomüxtəliflik agentliyi ən azı bir milyon bitki və heyvan növünün nəslı kəsilmək təhlükəsi ilə üzləşdiyini təxmin edir.

Bu təhlükə də növlər arasın-

da xeyli fərqlilik göstərir. Quruda və suda yaşaya bilən qurbağalar kimi suda-quruda yaşayanların 40 faizi təhlükə altında olduğu halda, məsələn, quşların 14 faizi nəslı kəsilmək təhlükəsi altındadır. Həşəratlar və göbələklər izah etmək üçün hələ də kifayət qədər dərindən öyrənilməyib.

Bioloji müxtəliflik üç hiyerarxi kateqoriyada araşdırılır: genetik, növlər və ekosistem müxtəlifliyi.

I. Genetik müxtəliflik: Genetik fərqlər subspecies, çeşid, əhali və ya növ ölçülür. Ümumiyyətlə, bu növə aid bir sıra genlərdir. Bu, fərdlərin olduğu genetik məlumatlara aiddir.

II. Tür növləri: Bu, müəyyən bir regionda və ya ərazidə

növlərin fərqliliyinə və yer üzünün bütün növlərinə aiddir.

III. Ekosistem müxtəlifliyi: bütün qarşılıqlı orqanizmlər və onların mühitləri. Dəyişikliklər və iqlim, yanğın və s. Kimi ərzaq zənciri və enerji axını. Bioloji müxtəlifliyi qoruyan bütün abiotik amilləri əhatə edir. Nəticədə növlər, növ cəmiyyətləri, ictimai xüsusiyyətlər və proseslər qorunur.

Qanunvericilikdə heyvandan asılı olaraq brakonyerlərə qarşı tətbiq olunan cərimələr şərti maliyyə vahidinin misli ilə müəyyən edilib.

Misal üçün, adı "Qırmızı kitab"a düşmüş bir bəbirin ovlanmasına görə şərti maliyyə vahidinin 3 min misli (təxminən 3 min manat), ceyran ovuna görə 500 misli, vaşaqın ovlanmasına görə 2 min misli, zolaqlı kaftarın ovlanmasına görə min misli, quşlardan qızıl qazın (flamingo), eləcə də bir sıra qartal növlərinin ovlanmasına görə 500 misli, turac ovuna görə isə şərti maliyyə vahidinin 300 misli məbləğində cərimə tətbiq olunur: "Lakin əgər qanunsuz ov qoruq ərazisində aparılarsa, cərimələr 2-3 qat artıq məbləğlə hesablanır. Bundan əlavə, qanunsuz ovla məşğul olan şəxsə qarşı İnzibati Xətalər Məcəlləsinə görə müvafiq sanksiyalar, o cümlədən müəyyən müddətə azadlıqdan məhrumetmə cəzası tətbiq edilə bilər.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Sevinc TELMANQIZI

Nazirlik "rüşvət ver, gəl oxu" qalmaqalını araşdırır

Vüqar Əhməd: "Mənzər xanımın ləqəbi var: "3", "5", açması budur ki..."

Mədəniyyət Nazirliyinin Dövlət əhəmiyyətli tədbirlərin təşkili sektorunun müdiri Mənzər Nuruəliyeva ilə sənətçilər arasında qalmaqala görə araşdırma başlayıb. Bir müddət öncə tanınmış sənətçilər Mədəniyyət Nazirliyində tədbirlərin təşkili şöbəsinin müdiri Mənzər Nuruəliyeva ilə bağlı şikayətlərini dilə gətiriblər.

Belə ki, sıralarında müğənni Nura Surinin, xanəndələr Pərviz Qasimov, Almaxanım Əhmədli, şair Vüqar Əhməd, kamança ifaçısı Şəhriyar Musayev kimi simaların olduğu məşhurlar şikayətçi olub. Sənətçilərin sözlərinə görə, M. Nuruəliyeva onlara qarşı haqsızlıqlar edib, onları təşkil olunan tədbirlərə dəvət etməyib. Hətta bəzi ittihamlarda rüşvət-xorluq iddiası da yer alıb.

İfaçılar OLAY-a müraciət edərək şikayətlərinin nəzarətə götürüldüyünü bildiriblər.

Müğənni Nura Suri bildirib ki, şikayətçilərdən izahat alınıb: "Mədəniyyət Nazirliyindən statuslarımızdan sonra bi-

zi dəvət etdilər, fikirlərimizi, izahatımızı aldılar. Bilirsiniz ki, bir çox tanınmış musiqiçi, xanəndə şikayət etmişdi. Araşdırma apardıqlarını bildirdilər. Sadəcə, hazırda nə yerdə olduğunu bilmirəm, yəqin ki, araşdırma davam edir".

Müğənni Almaxanım Əhmədli isə araşdırmanın davam etdiyini söyləyib: "Araşdırma gedir. Ümidimiz nazirli-

yədir. Bütün şikayət ərizələri toplanıb. Onlarla şikayətçi var. Ümidvarıq ki, haqq yolunu tapacağıq, bu məsələ tezliklə düzələcək. Nazirlik də daxil olmaqla, lazımi yerlərə ərizələrimizi göndərmişik. Kimlər ki açıqlama verib, hamısının ərizəsi var. Bu qədər haqsızlıq qarşısında Mənzər xanım haqda bir tədbir görülməlidir, araşdırma aparılmalıdır".

Xanəndə Pərviz Qasimov isə cavab gözlədiklərini deyib: "Hələ ki məlumat yoxdur, cavab gözləyirik, görək nə olacaq. Açıqlama verənlərdən bəziləri qorxularından şikayət etmədi, bəziləri boş buraxdı. Sadəcə, iki-üç nəfər ürəkli oldu. Hər kəs fikirləşir, ümid edir ki, nə vaxtsa tədbirə çağıracaqlar. Mən onun işdən azad olunmasının tərəfdarı deyiləm, çöyrəyini

qazanır. Sadəcə, mənə etdiyi haqsızlıqların cavabını almaq istəyirəm. Hansı səbəbə görə və niyə? Bu qədər müsabiqə qalibi olmuşam ki, evdə oturub diplomlarımı baxım? İnşallah, haqq-ədalət öz yerini tapar".

Almaxanım Əhmədlinin atası şair Vüqar Əhməd "Yeni Müsavat"a açıqlamasında deyib: "Mədəniyyət Nazirliyinin Daxili nəzarət və audit şöbəsi valideyn kimi mənə, Almaxanımı və 20-yə yaxın şəxsi çağırıb, şikayətlərini dinləyib. Mən inanıram ki, bu məsələyə obyektiv baxılacaq. Ölkə sahibsiz deyil. Mədəniyyət naziri Adil Kərimli çox ziyalı, alıcanab insandır. Bu günə qədər mədəniyyət nazirləri arasında bir ondan, bir də Polad Bülbüloğlundan razı olmuşam. Amma hesab edirəm ki, nazirin belə Mənzər xanıma gücü çatmır. Çünki onun arxası çox güclüdür. Özünü Brejnev kimi aparır, hamı ondan qorxur. Bir ildir ki, onun əməlləri barədə məlumat verirəm, heç bir nəticə yoxdur. Onun ləqəbi var - "3", "5"... "3" - respublika tədbirləri, "5" - xarici qastrollar.

Onun hişkəsi ilə Özbəkistanda Almaxanım üçün hotel-də yer verilməyib, məşqə getmək üçün maşın ayrılmayıb. Təşəvvür edin, əgər orada tanış adam olmasa idi mənim qizim gecə küçədə qalmalı idi?

Zalda ölkə rəhbərliyi əyləşib, Mənzər xanım isə səhnə arxasında "yeməyinizi vaxtında yeyin" deyib xalq artistlərinin üstünə qışqırır, onları təhqir edir. Hamısı da başını aşağı salıb, qorxularından bir kəlmə də deməyiblər. Belə bir xəstə təfəkkürlü insan necə nazirlikdə məmur işləyə bilər?

Almaxanımın 2017-ci ildə 16 yaşı olanda VI Muğam Televiziya Müsabiqəsinin qalibi olub, elə həmin ildən etibarən AzTV-nin solisti kimi fəaliyyət göstərir, 4 dəfə Amerikada, eləcə də Avropanın bir çox şəhərlərində konsertlər verib. Bir dəfə Özbəkistana getdi, orada da başına bu cür iş gəldi... Bundan başqa, Almaxanımın adını səbəbsiz yere iki dəfə mükafat siyahısından silirdi. Bildirirəm biz ona nə pislik etmişik... Qadın olduğu üçün heç istəməyirəm ki, həbsə düşsün, amma etdiyi əməlləri bağışlamaq olmaz. Bu adam mədəniyyətimizə böyük zərbə vurur".

Məsələ ilə bağlı Mədəniyyət Nazirliyinin mövqeyini öyrənməyə çalışdıq. Nazirlikdən bildirildi ki, tezliklə açıqlama veriləcək.

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Qazi icra başçısının müavinini niyə çəliklə vurub?

Samuxda vəzifəli şəxsə xəsarət yetirilib. "Qafqazinfo" xəbər verir ki, hadisə dünən səhər saatlarında Samux şəhərinin ərazisində baş verib.

Vətən müharibəsi qazisi, Lək kənd sakini 2000-ci il təvəllüdlü Fərhad Ruhlan oğlu Abdullayev xuliqanlıq zəminində rayon icra başçısının müavini Tahir Qarayevin əlinə çəliklə vurub. O, daha sonra Samux Rayon İcra Hakimiyyətinə məxsus "Haval" markalı 51-AC-001 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobilin qabaq şüşəsini sındırıb.

Məsələ ilə əlaqədar Samux Rayon İcra Hakimiyyətinin Hüquq şöbəsinin müdiri Azər Nəsimov bildirib ki, hadisə ötən gün saat 11 radələrində Samux şəhər Şəhidlər Kompleksində aparılan təmir zamanı qeydə alınıb: "Fərhad Abdullayev adlı şəxs rayon icra başçısının müavini Tahir Qarayevə yaxınlaşıb və qaz çəkilişi ilə bağlı müraciət edib. Yaşadığı Lək kəndində bəzi küçələrə çəkiliş edilir və vətəndaş bundan narazılıq edib ki, niyə gecikir. Ona məlumat verilib ki, qısa müddətdə, qış mövsümü başlayana qədər qazla təmin olunacaqlar. Yeni layihədə necə nəzərdə tutulubsa, hamısı qrafikə uyğun şəkildə həyata keçiriləcək.

Bu məsələdən sonra o, bu dəfə qaz sobası istəyib. Ona "ceyran peçi" adlanan soba alınıb verilib. Vətəndaş bundan da narazı qalıb və "İran peçi" istəyib. Bu dəfə də elə onun yanında Tahir Qarayev Lək kənd icra nümayəndəsi Xəyal müəllimə zəng vurub. Telefon mikrofonda da olub və tapşırıq verilib ki, Fərhad "İran peçi" ilə təmin olunsun. Bu zaman Fərhad Tahir Qarayevin əlindən telefonu alaraq Xəyal müəllimi söyüb. Orada öz qardaşı və fəhlələr də olub, hamı bunu eşidib. Tahir müəllim də Fərhadı bildirib ki, "belə olmaz, sənin xahişini edirik, sən isə belə hərəkət edirsən, söyüş söyürsən". Fərhad bu dəfə də gedib dövlətin xidməti maşınına zərər yetirib. Tahir müəllim ona mane olmaq istəyəndə əlindəki əsa ilə ona zərbələr endirib.

Fərhad Abdullayev bizim ən çox yardım etdiyimiz qazidir. Onun bütün isteklərini həmişə yerinə yetirmişik. Hətta kiminsə problemi ilə bağlı bizə müraciət edibse, bunu da həll etmişik. Hazırda öz qardaşı da etiraf edir ki, Fərhad günahkardır. Hadisə zamanı hətta bıçaq da çıxarıb. Qardaşı mane olub və bıçaq onun əlindən düşüb".

Hadisə ilə bağlı araşdırma aparılır.

Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin sədri Siyavuş Novruzovun "Yeni Müsavat" qəzetinə verdiyi məlumata görə, Azərbaycanda bələdiyyələrin birləşməsi ilə bağlı qanun layihəsi hazırlanacaq. Layihə çərçivəsində bələdiyyələrin sayının üçdə birinin azaldılması nəzərdə tutulur. Hazırda ölkədə 1606 bələdiyyə fəaliyyət göstərir, lakin bir zamanlar bu rəqəm 2700-ə qədər idi və mərhələli şəkildə azaldılmışdı.

Siyavuş Novruzovun sözlərinə görə, bəzi ərazilərdə əhalinin sayına baxmayaraq, çox sayda bələdiyyə fəaliyyət göstərir. Elə yerlər var ki, 60-70 nəfər əhali yaşayır, lakin orada bələdiyyə qurulub. Bu bələdiyyələr vergi yığmaqda, digər funksiyalarını yerinə yetirməkdə çətinlik çəkirlər. Bu səbəbdən bələdiyyələrin birləşdirilməsi məsələsi gündəmdədir.

Yeni qanun layihəsinin qəbulundan sonra bələdiyyələrin fəaliyyətinin daha səmərəli olması və idarəetmənin optimallaşdırılması

gözlənilir.

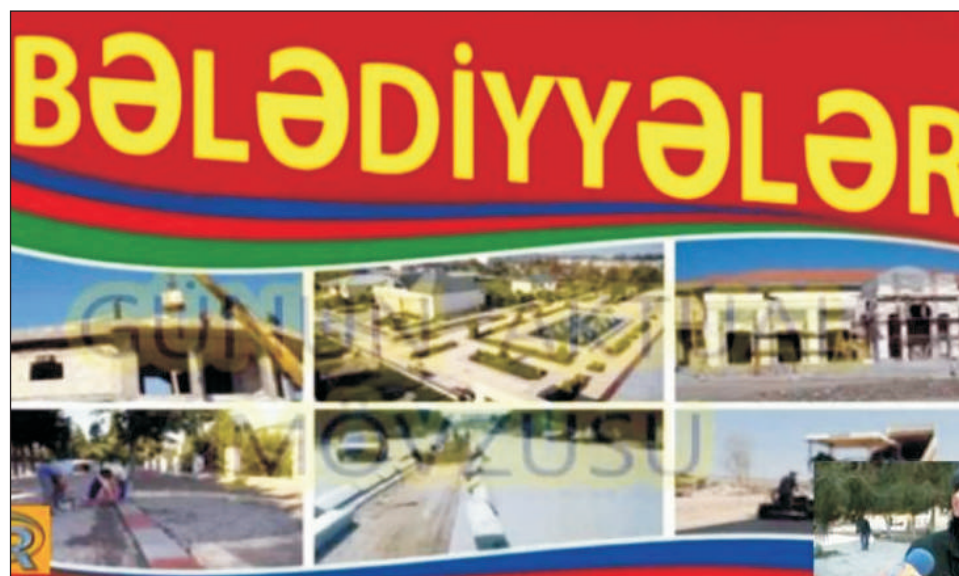
Yeni qanun layihəsinin qəbulundan sonra bələdiyyələrin fəaliyyətinin daha səmərəli olması və idarəetmənin optimallaşdırılması mümkün olacaqmı?

Bəs müxalifət partiyaları bələdiyyələrin sayının azaldılmasına necə yanaşırlar? Bələdiyyələrin sayının azaldılmasına onlar da ehtiyac duyurlarmı?

AMİP sədri, deputat Arzuxan Əlizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, bələdiyyələrin fəaliyyəti ilə bağlı bir çox problemlər mövcud-

Bələdiyyələrin sayı azaldılır

Yerli özünü idarəetmə orqanını işlək mexanizmə çevirməyin yolları aranır

dur. Bələdiyyələrin statusu, səlahiyyətləri ilə bağlı bir sıra təkliflər indiyə qədər irəli sürülüb: "Bu istiqamətdə indiyə qədər təkliflərimiz olub və bu gün də təkliflərimiz var. Böyük şəhər bələdiyyələri daxil olmaqla, bir sıra struktur dəyişikliklərinə gedilməsini təklif etmişik. İndi də o təkliflərimizin üzərində dayanırıq. Amma onun da fərqi deyil ki, qarşıdan bələdiyyə seçkiləri gəlir, dekabrın 23-də növbəti bələdiyyə seçkiləri keçirilməlidir. Bu müddət ərzində bizim dediyimiz əsas köklü təkliflər konstitusional dəyişiklikləri özündə ehtiva ediyi üçün yalnız referendum yolu ilə reallaşdırıla bilər. Bu səbəbdən artıq həmin təkliflərin reallaşdırılacağı mümkün görünür. Eyni zamanda həm də o fikirdəyik ki, həqiqətən də bir çox bələdiyyələr əhalisi çox az olan yaşayış məntəqələrinin optimallaşdırılması mümkün olacaqmı?

Bəs müxalifət partiyaları bələdiyyələrin sayının azaldılmasına necə yanaşırlar? Bələdiyyələrin sayının azaldılmasına onlar da ehtiyac duyurlarmı?

AMİP sədri, deputat Arzuxan Əlizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, bələdiyyələrin fəaliyyəti ilə bağlı bir çox problemlər mövcud-

bu məsələ iclasın gündəliyinə çıxarılaçaq məsələlərdən biri kimi nəzərdə tutulub. Komitə layihəni müzakirə edəcək və bundan sonra Milli Məclisin plenar iclasına çıxarılaçaq.

Bələdiyyələrin səmərəli fəaliyyətinə mane olan ciddi problemlər qalmaqdadır. Ən ciddi problem bələdiyyələrin statusu və səlahiyyətləri ilə bağlıdır. Biz çalışacağıq ki, təkliflər verməklə bu problemlərin düzəldilməsi istiqamətində addımlar atılmasına nail olaq. Bu gün bələdiyyələr imkanları çox məhdud olan struktur vəziyyətində fəaliyyət göstərirlər. Bələdiyyələrin səlahiyyətləri artırılmalı və təsiretmə mexanizmlərinə malik olmalıdırlar".

Böyük Azərbaycan Partiyasının sədri, deputat Elşad Musayev bildirdi ki, yerlərdə idarəçilik məsələsində islahatlar aparılması lazımdır. Bunu edərək ilk növbədə dünyaya təcrübəsinə baxmaq lazımdır: "Dünyada bu istiqamətdə dörd təcrübə növü var. Azərbaycanda bunlardan biri tətbiq olunur. Belə ki, həm yerli icra hakimiyyəti orqanları var, həm də yerli özünü idarəetmə orqanları olan bələdiyyələr mövcuddur. Lakin bələdiyyələrin səlahiyyətləri azdır. Bələ-

diyyələrin səlahiyyətinin azlığı problem mənbələrindən biridir. Ona görə də bələdiyyələrin səlahiyyətlərini artırmaq lazımdır. Səlahiyyətləri az olan bələdiyyələrin sayı az da olsa çox da olsa onların fəaliyyətindən gözlənilən nəticəni ala bilməyəcəyik. Təbii ki, bələdiyyələrin sayının azaldılmasına ehtiyac olub-olmadığı araşdırılacaq. Mən hesab edirəm ki, ən vacib məsələ bələdiyyələrin səlahiyyətlərinin artırılmasıdır. Bələdiyyələrin maliyyə imkanlarının çoxalmasına gətirib çıxaracaq dəyişikliklər lazımdır. Bələdiyyələrin reklam lövhələri, onlara məxsus ticarət, iaşə, istehsal obyektləri, marşrut xətləri olmalıdır ki, gəlirləri olsun. Bələdiyyələrin fəaliyyətinin effektivliyini bu cür kompleks islahatları qanunvericilikdə həyata keçirmək və tətbiq etməklə artırmaq mümkündür".

AĞ Partiyasının sədri Tural Abbaslı isə bildirdi ki, bələdiyyələrin sayının azaldılması onların funksionallığının və iş qabiliyyətinin artmasına təsir göstərməyəcək. Bu, o halda müsbət təsir göstərəcək ki, bələdiyyələrin səlahiyyətləri də artırıl-sın, bələdiyyələrin yerli icra hakimiyyətlərindən

asılılığı aradan qaldırılacaq: "Azərbaycanda bələdiyyələr Türkiyədəki muxtarlar kimidir. Azərbaycanda bələdiyyələri Türkiyədəki bələdiyyələr səviyyəsinə qaldırmaq lazımdır. Bunun da yolu yenə də onların səlahiyyətlərinin artırılması, müstəqilliyinə şərait yaradılmasından keçir. Bələdiyyələrin sayı azaldılrsa, iş yükü artacaq. Səlahiyyəti az olan bələdiyyələr isə artan iş yükünün öhdəsindən lazımi səviyyədə gələ bilməyəcək. Ona görə də islahatlar paralel şəkildə aparılmalıdır. Bu gün bələdiyyələrin fəaliyyətinin effektivliyinin az olması yalnız bələdiyyələrin sayının çox olması ilə əlaqədar deyil. Həm də səlahiyyətlərinin az olması ilə bağlıdır. Kəndlərdəki icra hakimiyyəti başçısının inzibati ərazi üzrə nümayəndəsinin səlahiyyəti bələdiyyənin səlahiyyətindən üstündür. Belə bir vəziyyətdə təbii ki, həmin bələdiyyədən yüksək effektiv fəaliyyət gözləməyə dəyməz. Bu gün bələdiyyə üzvləri maaş almırlar. Kim gedib maaşsız işdə effektiv işləyər? Təbii ki, heç kim. Bələdiyyələrə insanların həvəsini artıran islahatlara ehtiyac var. İndiki vəziyyətdə bələdiyyələrin saxlanması və fəaliyyətinin saxlanması daha düzgün olar. Ən azından bələdiyyə seçkiləri adlı seçki keçirilməz".

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı da qeyd etdi ki, bələdiyyələrin statusu və səlahiyyətləri genişləndirilməlidir. Bu addımlar atılrsa, bələdiyyələrin sayı çox olsa belə, effektiv fəaliyyət göstərmək imkanları meydana gələr: "Bu istiqamətdə indiyə qədər təkliflərimiz olub. Təkliflərimizi yenə də irəli sürəcəyik".

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Cari ilin əvvəlindən Azərbaycanın ümumi ticarət dövriyyəsində olduğu kimi, qeyri-neft ixracında da azalma diqqəti cəlb edir. Belə ki, Dövlət Gömrük Komitəsinin statistikasına əsasən 2024-cü ilin yanvar-avqust aylarında Azərbaycanın neft-qaz sektoruna aid edilməyən mallar ixracının dəyəri 2 milyard 179,8 milyon dollar təşkil edib. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 30 milyon dollar və ya 1,4 faiz azalma deməkdir.

Qeyri-neft ixracında xüsusi payı olan meyvə-tərəvəz ixracı illik ifadədə həm dəyər baxımından, həm də miqdar baxımından azalıb. Ötən ilin səkkiz ayında 435 min ton meyvə-tərəvəzin ixracından ölkəyə 438,5 milyon dollar gəlir daxil olmuşdusa, cari ilin eyni dövründə ixrac həcmi 408,1 min tona, əldə edilən gəlir isə 424 milyon dollara düşüb. Bu isə meyvə-tərəvəz ixracının miqdar ifadəsində 6,2 faiz, dəyər baxımından isə 3 faiz azalma deməkdir.

Bu azalmanın bir səbəbi ixrac qiymətlərindəki ucuzlaşma ilə bağlıdırsa, digər səbəb ölkədə meyvə-tərəvəz ixracının artım sürətinin zəifləməsidir. Belə ki, Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, bu ilin yanvar-avqustunda kənd təsərrüfatının bitkiçilik sahəsində istehsalın həcmi cəmi 0,3 faiz, o cümlədən tərəvəz istehsalı 0,8 faiz artıb. Ötən ilin eyni dövründə artım müvafiq olaraq 3,2 faiz və 3,1 faiz olmuşdu.

Gömrük statistikasından aydın olur ki, digər bir sıra kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracında da azalma var. Məsələn, kartof ixracı 71 min tondan 48,2 min tona (dəyər baxımından 31 milyon dollardan 20,5 milyon dollara), alma ixracı 45,4 min tondan 43 min tona (29,3 milyon dollardan 28,3 milyon dollara), nar 6,2 min tondan 3,7 min tona (8,1 milyon dollardan 3,4 milyon dollara), meşə fındığı 14,1 min tondan 9,7 min tona (70,5 milyon dollardan 59,3 milyon dollara) qədər azalıb.

Bu azalma ilə yanaşı, ixracında ciddi artım olan kənd təsərrüfatı məhsulları, həmçinin onların emal məhsulları da var. Belə ki, pomidor ixracı 112 min tondan 117 min tona (124,3 milyon dollardan 139,5 milyon dollara), xurma ixracı 20,3 min tondan 35,4 min tona (14,8 milyon dollardan 27,8 milyon dollara), tərəvəz və meyvələrin emal məhsullarının ixracı 15,8 min tondan 16,4 min tona

Azərbaycanın qeyri-neft ixracında TOP-5... ABŞ-a ixracımız necə artıb?

(20 milyon dollardan 23,2 milyon dollara), çay ixracı 443,1 tondan 488,55 tona (4 milyon dollardan 4,4 milyon dollara), şəkər ixracı 22,3 min tondan 32,6 min tona (16,6 milyon dollardan 25 milyon dollara), pambıq lifi 46 min tondan 91,6 min tona (83,6 milyon dollardan 139,4 milyon dollara) qədər artıb.

Ixracın və investisiyaların Təşviqi Agentliyinin (AZPROMO) məlumatına görə, cari ilin yanvar-avqustunda ən çox ixrac olunan qeyri-neft məhsullarının əsas 5 kateqoriyasına pomidor (ixrac dəyəri 139,5 milyon dollar), pambıq lifi (139,4 milyon dollar), qızıl (96,1 milyon dollar), azot gübrəsi (78,7 milyon dollar) və alüminium ərintilərindən piltələr (72,4 milyon dollar) daxildir. 2023-cü ilin müvafiq dövrünün göstəricilərinə nisbətən pomidorun ixrac dəyəri 12,3 faiz, pambıq lifinin 66,1 faiz, qızılın 26,3 faiz, azot gübrəsinin 88 faiz, alüminium piltələrin isə ixrac dəyəri 2,6 dəfə artıb.

Xatırladaq ki, 2023-cü ilin yanvar-avqust ayları ərzində ixrac edilən qeyri-neft sektoruna aid malların siyahısında elektrik enerjisi (315 milyon ABŞ dolları) birinci olub. Bu siyahıda pomidor (tomat) (124,3 milyon

ABŞ dolları) ikinci, pambıq lifi (83,4 milyon ABŞ dolları) isə üçüncü yerdə qərarlaşmışdı.

Ixracın strukturunda əsas dəyişiklik elektrik enerjisi ilə bağlıdır. Belə ki, Dövlət Gömrük Komitəsinin statistikasına əsasən 2024-cü ilin yanvar-avqust aylarında Azərbaycandan xaricə 57,5 milyon dollar dəyərində 1 milyard 18,7 milyon kVt/saat həcmində elektrik enerjisi ixrac edilib. Əvvəlki illə müqayisədə ixrac gəlirləri 257,5 milyon dollar (5,5 dəfə), ixrac olunan elektrik enerjisinin həcmi isə 1 milyard 830,3 milyon kVt/saat (2,8 dəfə) azalıb. 2023-cü ilin yanvar-avqust aylarında 2 milyard 849 milyon kVt/saat həcmində elektrik enerjisi ixracı edilərək, 315 milyon dollar gəlir əldə olunmuşdu.

Ixracın və gəlirlərin azalması fonunda xaricə satılan elektrik enerjisinin orta ixrac qiymətində də azalma müşahidə olunub. Belə ki, hər min kVt/saat elektrik enerjisinin orta ixrac qiyməti hesabat dövründə 56 dollar (96 manat) təşkil edib. 2023-cü ilin yanvar-avqust aylarında isə orta ixrac qiyməti 111 dollar (188 manat) idi. Beləliklə, son bir il ərzində Azərbaycanın xarici ölkələrə satdığı

elektrik enerjisi 54 dollar və ya 92 manat, başqa sözlə, 49 faiz ucuzlaşıb (hər kVt/saat enerjinin dəyəri isə son bir ildə 9 qəpik azalaraq 10 qəpiyə düşüb).

2024-cü ilin 8 ayının nəticələrinə görə, elektrik enerjisi ixracı Azərbaycanın ümumi ixracında 0,32 faiz, qeyri-neft sektoru üzrə ixracında isə 2,64 faiz paya malik olub.

Elektrik enerjisi ixracındakı azalmaya baxmayaraq, "Azərenerji" ASC-nin prezidenti Balababa Rzaevə məhz nəzərdə tutulmayan həcmdə qazdan istifadə etməklə istehsal olunan elektrik enerjisini ixracca yönəltməsinə görə şiddətli töhmət verilib. Baş nazir Əli Əsədovun imzaladığı sərəncama əsasən, 2024-cü il üzrə təsdiq edilmiş yanacaq-enerji balansında qazdan istifadə istiqamətlərini pozaraq müvafiq qaydada razılaşdırma- dan elektrik enerjisini ixrac etdiyinə görə, "Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin (ASC) prezidenti Balababa Hüseynağa oğlu Rzaevə şiddətli töhmət elan edilib.

Qeyri-neft məhsullarının əsas ixrac coğrafiyasında ötən bir il ərzində maraqlı bir dəyişiklik qeydə alınıb. Bu ilin yanvar-avqust ayla-

rında ölkənin TOP-5 əsas qeyri-neft ixrac bazarları sırasına Rusiya, Türkiyə, Gürcüstan, ABŞ və İsveçrə daxil olub. AZPROMO-nun məlumatına görə, hesabat dövründə 1 514,0 milyon ABŞ dolları dəyərində qeyri-neft məhsulları ixrac edilib.

Yanvar-avqust aylarında Rusiyaya 752 milyon dollar, Türkiyəyə 395 milyon dollar, Gürcüstana 158 milyon dollar, ABŞ-a 109 milyon dollar, İsveçrəyə isə 100 milyon dollar dəyərində məhsul tədarük edilib. 2023-cü ilin yanvar-avqust aylarında Rusiya Federasiyasına 721,5 milyon ABŞ dolları, Türkiyəyə 586,6 milyon ABŞ dolları, Gürcüstana 219,1 milyon ABŞ dolları, İsveçrə Konfederasiyasına 86,4 milyon ABŞ dolları, Qazaxıstana isə 72,4 milyon ABŞ dolları dəyərində qeyri-neft sektoruna aid mal ixrac olunmuşdu. Göründüyü kimi, Rusiyaya, İsveçrəyə ixracımız artıb, Türkiyə və Gürcüstana isə azalıb. Qazaxıstan qeyri-neft ixracımızın ilk beşliyindən tamamilə tərk edib, onun yerini ABŞ tutub. ABŞ-a ixracımızın strukturunda təyyarə yanacağı, azot gübrələri, meyvə şirələri, "Tərkibində 55 kütlə faizdən çox silisium olan fer-

rosilisium ərintiləri", alüminium ərintilərindən qalınlığı 0,2 mm-dən çox olan düzbucaqlı piltələr, vərəqlər, zolaqlar; alüminiumdan digər metal konstruksiyalar; digər inersiyasız su qızdırıcıları və ya istilik su akkumulyatorları; kənd təsərrüfatı texnikalarının hissələri kimi mallar üstünlük təşkil edir.

Bu ilin 8 ayında ölkəmiz ABŞ-dan ora ixrac etdiyindən 6 dəfəyə yaxın çox - 614,3 milyon dollarlıq mal və məhsul idxal edib. Hazırda Azərbaycanla ABŞ arasında siyasi münasibətlərin son dərəcə gərginləşməsi müşahidə olunmaqdadır.

ABŞ-dakı erməni lobbisinin fəal dəstəyi ilə Vaşinqtonda Azərbaycan əleyhinə çoxsaylı çağırışlar səsləndirilir, ölkəmiz sanksiyalarla hədələnilir. Bu çağırış və hədələr fonunda Azərbaycanda da ABŞ-la bütün əlaqələrin dayandırılmasına çağırışlar səsləndirilir. Hətta Milli Məclis üzvlərindən belə çağırışlar səslənməkdədir.

Dövlət Gömrük Komitəsinin rəsmi statistikasına əsasən 2024-cü ilin yanvar-avqust aylarında Azərbaycanın xarici ticarət dövriyyəsi 12,7 faiz azalaraq 30 milyard 995,42 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Son bir ildə ölkə üzrə ixrac 25,1 faiz azalaraq 18 milyard 231,54 milyon ABŞ dolları, idxal isə 14,5 faiz artaraq 12 milyard 763,88 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Beləliklə, xarici ticarət dövriyyəsində 5 milyard 467,66 milyon dollarlıq müsbət saldo yaransa da, bu, ötən ilin eyni dövrünə nisbətən 2,4 dəfə azalma deməkdir.

Xatırladaq ki, 2023-cü ilin yanvar-avqust ayları ərzində Azərbaycanın ümumi ixracı 24,4 milyard ABŞ dolları, qeyri-neft sektoru üzrə ixrac isə 2022-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 14,6 faiz artaraq 2,2 milyard ABŞ dolları təşkil edib. 2023-cü ilin yanvar-avqust ayları ərzində yeyinti məhsulları üzrə ixrac 571,4 milyon ABŞ dollarına bərabər olub. Ötən ilin ilk 8 ayı ərzində elektrik enerjisi 3,9 dəfə, spirtli və spirtsiz içkilərin ixracı 3,8 dəfə, qara metal məmulatlarının ixracı 36,6 faiz, şəkər ixracı 17,9 faiz, meyvə-tərəvəz ixracı isə 7,4 faiz artıb.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

MUSAVAT

Son səhifə

N 185 (8558) 11 oktyabr 2024

İş yerində bu qidaları yemək olmaz - səbəb?

Alimlər iş yerində insanların niyə bəzən yorğunluq hiss etdiyini və tapşırıqları yerinə yetirməkdə çətinlik çəkdiklərini aşkar ediblər. Göründüyü kimi, bunda pəhriz mühüm rol oynayır.

1. Qəhvə

Həddindən artıq kofein, gözələnən güc əvəzinə baş ağrısına və enerji itkisinə səbəb ola bilər. Kofein qan damarlarını daraldır və ürək döyüntüsünü sürətləndirir, bu da qısa müddətli enerjiyə təkan verir, lakin tezliklə bədən tez tükenir.

2. Qızardılmış yemək

Qızardılmış yeməklərə həddən artıq meyillənmək, nəinki çəkinizi artıracaq, həm də məhsuldarlığı aşağı sala bilər. Qızardılmış qidalar yavaş-yavaş həzm olunur, özünü ağır və yorğun hiss edirsiniz. Bu, enerji səviyyələrini və performansını azaldır.

3. Sürətli karbohidratlar

Ağ çörək, makaron və ağ düyü kimi sürətli karbohidratlarla zəngin qidalar orqanizmin həzm üçün çox enerji sərf etməsinə tələb edir ki, bu da sürətli yorğunluğa səbəb olur. Bu qidalar, bədənizi bu qədər tez tükdirməyən tam taxıl çörəyi ilə əvəz etməyə çalışın.

4. Şirniyyatlar

Şirniyyatların tez-tez istifadəsi konsentrasiyaya mənfi təsir göstərir. Qanda qlükoza səviyyəsinin qəfil yüksəlməsi beynin diqqətini cəmləməyi çətinləşdirir və şəkərin müntəzəm artması yaddaşı və diqqəti pozur. Stabil enerji və məhsuldarlıq üçün pəhrizinizdə şirniyyatların miqdarını azaltmaq daha yaxşıdır.

5. Banan

Qida dəyərinə baxmayaraq, banan iş saatlarında ehtiyatla yeyilməlidir. Bananın tərkibindəki triptofan amin turşusu yuxu hormonu olan melatoninin istehsalını təşviq edir. Və maqnezium yuxuluğu səbəb ola biləcək əzələləri rahatlaşdırır. Buna görə də gün ərzində banan yemək yorğunluq və yuxulamaq riski daşıyır.

Soyuqdəymənin müddətini azaltmağın yolu açıqlandı

Amerikalı alim soyuqdəymənin müddətini azaltmağın yollarını və zökmə mübarizəsinin effektiv üsullarını açıqlayıb. Bu barədə Kardiff Universitetinin bioloji elmlər üzrə eksperti Ron Eklis danışır. Onun sözlərinə görə, dəniz yosunu ekstraktlı burun spreyi və sink tərkibli qida əlavələri simptomları əhəmiyyətli dərəcədə yüngülləşdirir və xəstəliyin müddətini qısalda bilər.

"Burun spreylərində istifadə olunan dəniz yosunu ekstraktları antiviral təsire malikdir. Onlar virusların orqanizmdə yayılmasına mane olan qoruyucu bəyir yaradır", - deyən professor, əsasən polisa-xarid karragen və kappa-karra-

gen tərkibli spreyləri seçməyi tövsiyə edib. Mütəxəssis vurğulayıb ki, sink tərkibli qida əlavələri də soyuqdəymə zamanı insanın özünü daha tez yaxşı hiss etməsinə kömək edir. "Sink - immun sistemi formalaşdırıcı hüceyrələrin inkişafı üçün vacib olan həyatı mineraldır. Tədqiqatlar göstərib ki, bir neçə gün ərzində az miqdarda (10-40 mq) sink əlavələrinin qəbulu soyuqdəymənin müddətini azalda bilər", - deyən Eklis bildirib. Alim əlavə edib ki, təbii sink qırmızı ət və süd məhsullarında mövcuddur.

Diqqət: yatağınızda təhlükə...

Son zamanlar yun döşəkləri sıxışdırıb çıxaran matraslar sağlamlıq üçün təhlükəlidir. Matraslarda kifin yığılması allergik insanlar, astma bronxiti olanlar üçün zərərli olur. Biotexnologiya üzrə alim Mariya Zolotareva yataq otağı əşyalarında, yorğan-döşəkdə yaranan kif xəstəliklərə səbəb olmasından danışır.

"Son zamanlar trenddə olan matrasların materialı və istifadə şərtlərindən asılı olaraq daha çox kif yaranır. Matraslar digər döşəklər kimi vaxtaşırı günə çıxarılmır, çirpilmir, yuyulmur, ona görə orda daha çox nəm və istilik olur. Xüsusən qışda termoisolasiya verən matraslarda kif göbələyi daha çox yayılır.

Yataq otaqlarına gün və hava çox düşmədiyi üçün insan tər ilə nəm qanşır. Hətta təmiz pambıq, ipək bele mikroorqanizmlər üçün əlverişli mühitdir. Bu zaman yataqda, döşək küncələrində, hətta divarda, mebel və xalçada da kif göbələkləri artıb çoxalır. Kifdən qorunmaq üçün otaqda rütubət və temperatur normasına riayət etməli, matrasları quru saxlamaq lazımdır. Matrasları müntəzəm havaya çıxarmalı, nəmdən qoruyan xüsusi çexollar taxmalı, antimikrob materialdan döşəklər alınmalıdır".

Bunları bilirsinizmi?

- * Yeni doğulmuş uşaqların göz yaşı olmur. Yalnız doğumdan 7 həftə sonra uşaqlarda göz yaşı meydana çıxır.
- * Mavi rəngdə insan beynini sakitləşdirən hormonlar mövcuddur. Bu səbəbdən Facebook, Twitter, Skype və s. böyük sosial şəbəkələr mavi rəngdən istifadə edirlər.
- * İndoneziyanın bəzi bölgələrində rəsmi olaraq soyadından istifadə olunmur və onlar Facebook-a qeydiyyat olarkən, sadəcə, ad yazmaq mümkün olur.
- * Doğuş dünyada ən çox ağrı verən ikinci hadisədir, birincisi isə canlı-canlı yanaraq ölməkdir.
- * Eynşteynə Dünya gözəllik kraliçası gəl səninlə evləmək, uşağımız sən qədər savadlı mənim qədər gözəl olsun demişdir. Enşteynin cavabı isə çox məntiqlidir: ya mənim qədər çirkin sən qədər ağsız olma..?
- * Qədim zamanlar da Çində, həkimlərə insanları yalnız yaxşı etdikdən sonra ödəniş edirdi.
- * Atilar 1 ay ayaqüstə qala bilirlər.
- * İnsanların 90%-indən çoxu, bir vaxtlar ən yaxın dostum dedikləri insanlarla artıq dost deyildir.
- * Problemlerinizi heç kimə danışmayın, çünki insanların 20%-i probleminizin olduğunu vecinə almır, qalan 80%-i isə probleminizin olduğunu sevinir.
- * Araşdırmalara görə biri ilə nə qədər çox danışsanız, o insana aşiq olmaq ehtimalınızda o qədər artır.
- * Kişiləri ildırım vurma ehtimalı qadınlara nisbətən 6 dəfə çoxdur.
- * İnsan gözü 526 megapikseldir. Əgər insan gözü qədər keyfiyyətdə fotoaparat olsaydı, çəkiləcək tək bir şəkilin həcmi 2.5 Gb olardı.

Şampun ürəkdə aritmiya yaradır

Şampunların və plastik qabların tərkibində olan ekoloji fenollar ürək sağlamlığına zərər verə bilər. Bu barədə ABŞ-da Sinsinnati Universitetinin alimləri tədqiqat aparıblar. Təxminən 10 min nəfərin iştirakı ilə aparılan tədqiqatın nəticələri "Environmental Health" jurnalında dərc edilib. Ekofenollar məişətdə geniş istifadə olunan kimyəvi maddələrdir. Onlar şampunların tərkibində parabenlər şəklində mövcuddur, bununla yanaşı, plastik qabların istehsalında da istifadə olunur. Geniş yayılmasına baxmayaraq, bu birləşmələr insan sağlamlığı üçün ciddi təhlükə yarada bilər. Tədqiqatçılar bütün iştirakçıların elektrokardiogram məlumatlarını və onların orqanizmində ekofenolların konsentrasiyasını yoxlamaq üçün sidik nümunələrini toplayıblar. Tədqiqatın nəticələri göstərib ki, bəzi fenollar ürəyin elektrik aktivliyini dəyişdirərək potensial olaraq aritmiyaya səbəb ola bilər.

İranda 15 yaşlı qızların dünyaya uşaq gətirmələrinə icazə verildi

İranda 15 yaşlı qızların dünyaya uşaq gətirmələrinə icazə verilib. "Azad İran" Telegram kanalının İran mediasına istinadla verdiyi məlumata görə, bu barədə İranın səhiyyə nazirinin müavini Əlirza Rəisi bəyan edib. O, ölkədə hamiləlik üçün yaş həddinin aradan qaldırıldığını bildirib. Nazirin sözlərinə görə, artıq ölkədə hamiləlik üçün yaş həddi 15-49 arasındadır. İranlı rəsmi gənclərin evlənməsi üçün xüsusi ödənişlərin nəzərdə tutulduğunu da qeyd edib. Ə.Rəisi həmçinin tibb kitablarında yeniyetmə qızlar üçün istifadə edilən "yüksək riskli hamilə analar" ifadəsinin çıxarılaraq "xüsusi qayğıya ehtiyacı olan" analar ifadəsi ilə dəyişdiriləcəyini vurğulayıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500